

Nisan 2024

Kitap

ASBÜ-KÜTÜPHANE

ASBÜ-KÜTÜPHANE-Kitap Ekibi olarak tüm okuyucularımızın Ramazan Bayramını tebrik eder, aileleri ve sevdikleriyle birlikte, savaşların, zulümlerin ve sömürünün olmadığı bir dünyada barış, güven, huzur ve mutluluk içinde yaşamalarını dileriz.

2024 KİTAP DOSTU ÖDÜLLERİ TÖRENLE SAHIPLERİNE VERİLDİ

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından mutata hale getirilen kitap dostu ödülleri kütüphane fuaye alanında yapılan bir törenle sahiplerine verildi. Törene Rektör Musa Kazım Arıcan, Rektör Yardımcısı Münire Kevser Baş, Yabancı Diller Fakültesi Dekanı İsmail Çakır, İlahiyat Fakültesi Dekanı Selçuk Coşkun, akademisyenler, idari personel ve çok sayıda öğrenci katıldı. Törene üniversite dışından gelen kitap dostları da vardı.

Ödül töreni, Rektör Musa Kazım Arıcan'ın konuşmasıyla başladı. Arıcan, konuşmasında öğrencilik yıllarındaki kütüphanede ile olan münasebetinden, kütüphanenin fikir hayatındaki yerinden, günümüzde de kütüphanelerin hala bu önemi koruduğundan bahsetti. ASBÜ kütüphane yönetiminin kütüphaneyi aynı zamanda bir sosyal mekan haline getirmeye gayret gösterdiğini söyledi. Arıcan, konuşmasını Kütüphane görevlilerine özverili gayretlerinden dolayı teşekkür ederek bitirdi.

Daha önceki yıllarda olduğu gibi bu sene de dört dalda ödül verildi. Ayrıca iki de özel ödül sahiplerini buldu.

İdari personel dalında üçüncülük ödülü Selda Nergiz'e, ikincilik ödülü Songül Akar Özyay'a, birincilik ödülü Ahmet Durmuş Taşdemir'e verildi. Dereceye girenlerin ödülleri Yabancı Diller Fakültesi Dekanı İsmail Çakır tarafından verildi.

Lisans öğrencisi dalında üçüncülük ödülü Ferdane Kurt'a, ikincilik ödülü Seyfi Emir Şahbaz'a, birincilik ödülü Yusuf Değir-

menci'ye verildi. Lisans öğrencilerine ödülleri İlahiyat Fakültesi Dekanı Selçuk Coşkun tarafından verildi.

Yüksek lisans öğrencileri dalında üçüncülük ödülü Filiz Albayrak Köse'ye, ikincilik ödülü Yusuf Avcı'ya, birincilik ödülü Yasemin Dikkaya'ya verildi. Yüksek lisans öğrencilerinin ödülleri Rektör Yardımcısı, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dekanı Münire Kevser Baş tarafından verildi.

Doktora öğrencileri dalında ise üçüncü Melek Mardan, ikinci Danada Dosti, birinci Mehmet Akif Koç oldu. Doktora öğrencilerinin ödülleri ise Rektör Musa Kazım Arıcan tarafından verildi.

Bu sene iki de özel ödül verildi. Özel ödüllerin ilki Siyasal Bilgiler Fakültesi Ekonomi Bölümü Öğrencisi Tolga Ceyhan'a verildi. Ceyhan kütüphanede en çok vakit geçiren öğrenci olarak ders dışındaki bütün zamanlarını kütüphanede geçirmesi münasebetiyle kütüphane çalışanları tarafından özel ödüle layık görüldü. Ceyhan'a ödül Yabancı Diller Fakültesi öğretim üyesi Higashitso Kutluk tarafından verildi.

İkinci özel ödülün sahibi ise geleceğin kitap dostu Ayşe Ergen oldu. Ayşe Ergen, kütüphanenin çocuk kitaplığı bölümünden annesinin ödünç aldığı çok sayıda kitabı okuduğu için bu ödüle layık görüldü. Ayşe Ergen'e ödülü bizzat Rektör Musa Kazım Arıcan tarafından verildi. Arıcan küçük Ayşe ile bir süre sohbet etti.

2023 Kitap Dostu Ödülleri programı toplu fotoğraf çekimi ile son buldu.

KÜTÜPHANECİLER HAFTASINDA OKUYUCULARA KARANFİL DAĞITILAR

İnsanların kütüphaneleri yakından tanımaları ve kütüphanelerden daha çok yararlanmalarını teşvik etmek amacı ile her yıl mart ayının son pazartesi günü başlayan hafta, ülkemizde "Kütüphane Haftası" olarak kutlanmaktadır.

Kütüphane Haftası münasebetiyle ASBÜ Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı çalışanları kütüphanede araştıran ve okuyan kişilere birer karanfil hediye ettiler ve kütüphaneyi kullandıkları için teşekkür ettiler. Daire Başkanı Osman Kayaer ile birlikte tüm çalışanlar tek tek masaları gezerek karanfil dağıttılar.

Karanfil dağıtımını esnasında okuma salonunda çalışma yapan İlahiyat Fakültesi İslam Felsefesi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Prof. Dr. Hasan Özalp ile karşılaşan Kayaer, kendisine karanfil takdim edip resim çekti.

Şube müdürü Somer Büyükkın: "Kütüphanenin dolu olması bizleri mutlu ediyor. Bu yüzden birisi geldiğinde misafir gelmiş gibi seviniyoruz. Kütüphanenin dolu olması en çok istediğimiz durumdur." dedi.

"ASBÜ 2023 Kitapları" Kütüphane Fuaye Alanında Bir Hafta Sergilendi

ASBÜ Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından ilk defa düzenlenen "ASBÜ 2023 Kitapları" sergisi açılış töreni, 11 Mart Pazartesi günü saat 12.30 da Rektör Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan, Rektör Yardımcıları Prof. Dr. M. Hakan Türkçapar ve Prof. Dr. Münire Kevser Baş, Yabancı Diller Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İsmail Çakır, Genel Sekreter Saim Durmuş, eser sahibi akademisyenler ve öğrencilerin katılımıyla kütüphane fuaye alanında gerçekleştirildi. Hem rektörlük hem de kitapları sergilenen hocalar sergiden memnun olarak ayrıldılar.

Sergide üniversite mensubu akademisyenlerin 2023 yılında yayımlanmış oldukları 55 kitap yer aldı. Sergilenen kitaplar çok farklı alanlarda yazılmış.

Rektör Arıcan, sergi açılış töreninde kısa bir konuşma yaptı. 2023 yılında yayımlanan kitaplarından dolayı akademisyenleri tebrik etti. Yayımlanmış oldukları kitaplar ile ASBÜ'ye katkı sağladıklarını söyledi. Ardından kurdele kesimi yapıldı. Arıcan, yayımlanan eserleri tek tek inceledi ve bazı hocaların eserleri hakkında bilgi alıp, kendileri ile sohbet etti.

Program sonrası konuştuğumuz Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı Osman Kayaer: "İlk defa gerçekleştirilen sergiyi her yıl tekrar edeceğiz. Bundan maksadımız hocalarımızın kitaplarının tanıtımına katkıda bulunmak, kütüphane okuyucularını ASBÜ'de yayımlanan kitaplar hakkında bilgilendirmek ve böylece bir farkındalık oluşturmak istiyoruz" dedi.

ASBÜ 2023 Kitapları Sergisi, 15 Mart Cuma gününe kadar Kütüphane Fuaye alanında ziyarete açık kaldı.

Japonya Büyükelçisi kütüphaneye japonca kitap hediye etti

Japonya Büyükelçisi Katsumata Takahiko, Yabancı Diller Fakültesi dekanı İsmail Çakır ve Dr. Öğretim Üyesi Higashitso Kutluk'un girişimleri ile ASBÜ kütüphanesine Japon dili ve edebiyatına dair büyükelçilikte mevcut kitaplardan bir miktar gönderdi.

Büyükelçi, ASBÜ Japon dili ve edebiyatında okuyan öğrencilerin dil öğrenimlerine katkıda bulunmak istediklerini söyleyerek daha çok kitap gönderme sözü verdi.

Kütüphaneyi gezen büyükelçi, Ankara'yı ve Türkiye'yi çok sevdiğini söyleyerek kültürel iş birliği konusunda elinden geleni yapacağını söyledi.

"Youtube ASBÜ Kütüphanesi" kanalında yayınlanan "okuyucusunu etkileyen kitaplar" ilgi görüyor

ASBÜ Kütüphane Daire Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen "okuyucusunu etkileyen kitaplar" kütüphane Youtube kanalında ilgi görüyor.

Toplam on bir akademisyenin katıldığı kısa söyleşilere üniversite dışından da ilgi var. Pek çok kişi kütüphaneyi arayarak tebrik ve teşekkürlerini ileterek söyleşilerin sürdürülmesini talep ediyor.

Söyleşiye katılan hocaların etkilendikleri kitaplar dinleyenler tarafından okunacaklar listesine alınıyor.

Kitap tanıtım, tenkit ve değerlendirme yazısı yazarken

Kitap Değerlendirmesi Nasıl Yazılır?

Pek çok değerlendirme yazarı yalnız bir kitabı değerlendirme için incelerken, kimi yazarlar iki ya da daha fazla çalışmayı incelemek isterler. Temel biçim, bu çalışmalarda da değişmez. Bu tarz çalışmalar tek bir kitabı değerlendiren çalışmalarından daha uzun olabilir.

Bir kitap değerlendirmesi yazmaya başlamadan önceki süreç, üzerine çalışılan kitabın okunma süreci ve yazıya hazırlık olarak iki devreye ayrılabilir. Bu iki parçalı süreçten sonra, değerlendirme yazısı kaleme alınmaya başlanabilir.

Kitabı Okuma Süreci

Aşağıda sıralayacağımız hususları dikkate alırsanız, kitap değerlendirme sürecinde sizlere yardımcı olacaktır. Okurken not alın böylelikle tespitlerinizi ve referans noktalarınızı aramak için ileride geriye dönmek zorunda kalmayın.

Amaç: Okuduğunuz kitabın yazarı neyi amaçlamıştır? Bu amacı yazar açıkça belirtiyor mu, yoksa siz metinden çıkarımda mı bulunuyorsunuz? Kitabın ortaya koyduğu merkezi bir fikir mevcut mu?

Yorumlama: İşlenen konular arasında irtibat nasıl sağlanıyor, olaylar ya da şahıslar nasıl betimleniyor, kitap içerisinde bunlar nasıl bir önem sırasına sokuluyor. Yazar çalışmasını bir analiz biçimine mi yoksa bir teoriye mi dayandırıyor ya da hissiyatına göre mi fikirler serdediyor? Sizce yazarın yorumları mantıklı ve tutarlı mı? İşlediği konuyu bir açıklığa kavuşturuyor mu yoksa daha bulanık bir hale mi getiriyor? Analizlerine ya da yorumlarına siz bir alternatif sunabilir misiniz?

Bağlam: Kitaptaki fikirler ve

olaylar geniş bir zeminde bağlamına oturtulabilmiş mi? Yazar konusuna odaklanabilmiş mi? Yazarın yaklaşımı sizin konuyu daha iyi anlamanıza yardımcı oluyor mu?

Sükût: Yazarın işlediği konuda es geçtiği, görmediği kısımlar var mı? Bu kısımlar kitabın etkisini zayıflatıyor mu? Böylelikle yazarın kitaptaki amacını anlamanız kolaylaşıyor mu?

Biçim: Kitap iyi yazılmış mı? Anlaşılması kolay mı? Akıcı mı? Yoksa anlaşılmasını güçleştirecek şekilde ağır ifadeler ve yoğun bir jargon kullanımına mı sahip? Yazar kolay iletişimi aşan bir yetenek mi sergiliyor? Bu yazı şekli kitabı daha ilgi çekici ve etkili mi kılıyor?

Kaynaklar: Yazar ne tür kaynakları kullanıyor? Kaynaklar genelde basılı dokümanlar mı yoksa arşiv kayıtlarını mı içeriyor? Yazar, romanlar, röportajlar ve sanat çalışmaları gibi diğer materyallere yönlendirebiliyor mu? Konu ile ilgili ana kaynakların tamamına değinebiliyor mu yoksa ihmal edilen kaynaklar mevcut mu?

Alan-Literatür: Kitap literatürdeki diğer kaynaklarla ne kadar irtibatlı? Kitap yeni bir saha açıyor mu? Genel yaklaşımları tadil ediyor mu? Yoksa kabul edilmiş görüşleri yineleyip belirli bir taraf mı tutuyor? Yeni bir metodoloji ya da teorik yaklaşım mı getiriyor? Çalışma bir sataşma içeriyor mu? Eğer eski bir kitapsa, basıldığında böylesi bir sataşmaya çeşitli tartışmalara yol açmış mı? Bu soruları yanıtlayabilmeniz için bazı ek okumalar yapmanız da gerekebilir.

Arkaplan: Pek çok akademisyen yazarın deneyimlerini ve niteliklerini tanımak ister. Çeşitli veri tabanları, kütüphaneler ya da internet taranarak yazarın

çalışmaları hakkında fikir edinebilirsiniz. Yazar genç bir akademisyen mi, yeni alanlar açmış mı, ya da bu sahada yoğun bir tecrübeye sahip mi?

Değerlendirmeyi Yazmaya Hazırlık

Öncelikle kitabı okudunuz ve onun üzerine düşündünüz, değerlendirmenizin ana bölümlerini geliştirmeye başlamasınız. Bu hususları ve bu hususların çalışmanızda nasıl yer alacağını düşünün. Sonra temel noktaları belirleyecek bir plan yapmalısınız: Çalışmanız giriş, gelişme ve sonuç kısımlarından oluşacaktır.

Temel noktalar: Daha önce almış olduğunuz notlara geri dönün ve tespitlerinizi bir önem sırasına koyun. Bu size merkezde yer alan tartışmayı ve değerlendireceğinize konuya ilişkin bir yardım sunacaktır. Ana noktaları düşünürken düşüncelerinizi etkili bir düzene oturtmanız için en etkili düzeni de düşünmelisiniz. Eğer kitap bir derleme ise öne çıkan ya da sizin çalışma alanınıza giren makaleleri kritik ederek ve ilgili bölümlere atıfta bulunarak çalışmanızı oluşturabilirsiniz.

Anafikir: Değerlendirmenizin her bilimsel çalışmada olduğu gibi bir ana tartışmaya ihtiyacı vardır. Kitap hakkındaki değerlendirmenizi nasıl özetleyeceksiniz ve bu ana tartışmanızı çalışmanızın giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine nasıl yedireceksiniz?

Biçim: Değerlendirmenizin bir parçası olarak, kitabın ana konularını ve tartışmalarını içeren kısa bir öz metin (synopsis) hazırlamalısınız. Bu yaklaşık bir paragraf uzunluğunda olmalı ve farklı bölümlerin özeti şeklinde olmamalı.

Değerlendirmeyi Yazarken

Sizin değerlendirmeniz kısa bir eleştiri yazısıdır. Yazarken ya da çalışmanızı düzenlerken, aşağıdaki hususların içerikte yer aldığından emin olmalısınız.

a) Çalışmanızın konusunu ve ana tartışmasını sunacak kısa, etkileyici bir giriş.

b) Kitabın özet bir tanıtımı. Pek çok değerlendirme yazarı bunu değerlendirme yazısının ikinci paragrafında yapar. Tabii, illaki giriş kısmında olmak zorunda değil, isterseniz farklı bir bölümde de yapabilirsiniz.

c) Çalışmanızın gelişme kısmı kitap hakkında bir dizi tespiti içermeli, kitabın güçlü ve zayıf yanlarını belirtebilirsiniz. Fikirleriniz birbirleri ile irtibatlı olarak mantıksal bir sırada sunulmalı. Fikirleri düzensiz bir şekilde sunmayın ve fikirlerinizi etkili bir biçimde organize etmeye gayret edin.

d) Temel fikirlerinizi özetleyecek kısa bir sonuç bölümü. Okurlarınızı düşünmeleri için birtakım noktalar bırakabilirsiniz.

e) Değerlendirmeniz, dilbilgisi kurallarına uygun ve açık bir dille kaleme alınmalı. Yazdıktan sonra da dikkatle okuyun ve bilgisayarda çalışmış iseniz son halinin çıktısını alın. Bilgisayarın dilbilgisi hatalarını düzeltmiş olacağına asla güvenmeyin.

f) Değerlendirmenizin başlığı şu noktaları içermelidir:

Yazar(ların) ya da editör(lerin) isim ve soyisimleri (eğer derleme ise gösterin)

Kitabın başlığı
Baskı yılı
Baskı yeri
Yayınevi
Sayfa sayısı
ISBN numarası

Not: Bu yazı insan ve toplum dergisinden iktibas edilmiştir

Osman Kayaer

EDİTÖRDEN

ASBÜ-Kütüphane-Kitap dergisinin kıymetli okuyucuları, yedinci kez sizinle buluşmanın heyecanını yaşadığımızı söylemeliyim. Aslında Ramazan Bayramı'ndan önce dergimizi size ulaştırmayı planlıyorduk ancak bu mümkün olmadı.

Bu sayının farklı bir özelliği var. Karabük Üniversitesi ve akademi dışındaki bazı okuyucularımızdan da katkıda bulunanlar oldu. Yani artık sadece ASBÜ ile sınırlı değil yazarlarımız. Bu, dergimizin dış dünyada da beğenildiğini ve takipçilerinin oluştuğunu göstermektedir.

Ancak henüz yurt dışında yayınlanmış kitaplar ile ilgili yazıların bulunduğu bir dergi olma hedefine ulaşabilmiş değiliz. Bu konuda yurt dışından gelmiş ASBÜ öğrencilerine görev düşüyor. Onlardan kendi ülkelerinde yayınlanmış kitap tanıtım ve tenkit yazıları bekliyoruz. Lakin biz, henüz onlara yeterince ulaşabilmiş ve merakımızı doğru dürüst anlatabilmiş değiliz.

Dergimizde hakkında tanıtım, tenkit ve kritik yazısı yayınlanacak kitaplar ile ilgili herhangi bir sınırlamamız yok. Her türden kitap mevzubahis edilebiliyor. Yeter ki yazılar edep kurallarına riayet edilerek kaleme alınmış olsun. Sadece şöyle bir problem ile karşılaştık. Önceden hakkında yazı yazılmış kitaplar ile ilgili yazılar geldi. Onlara yer veremedik maalesef.

Kalın sağlıcakla...

ASBÜ KÜTÜPHANE - KİTAP

Sahibi: ASBÜ adına Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan

Editör: Osman Kayaer

Yazı İşleri Müdürü: Necati Güner

Yayın Kurulu: Somer Büyükkın, Yasemin Hava, Şerife Kaya, Öznur Özçelik, Ezgi Nur Boztaş, Necati Güner, Gülhan Er, Engin Ünal, Meryem Konakçı

Öğrenci Temsilcisi: Tolga Ceyhan

Adres: Asbü Kütüphane Hükümet Meydanı. No: 2
Ulus / Ankara

İrtibat Telefonu: 0312-596 44 44 /4612

Web Adres: <https://kutuphane.asbu.edu.tr/tr/ogrenci-dergileri>

**YAYINCILIKTA
YENİ NEFES**

DİJİTAL ÇAĞDAN KAPİTALİZM SONRASI DÜNYAYA

Murat Arslan

(Emekli Milli Eğitim Müdürü)

Kitap, Metis Yayınları'ndan Tuncay Birkan çevirisiyle 2023 yılında yayımlandı. Özgün adı: Scorched Earth. Yayıma Hazırlayan Müge Gürsoy Sökmen.

Öncelikle belirtmemiz gerekiyor; Metis Yayınları'nın uzun süredir yaptığı yayınlar Dünya'nın gittiği yönü anlamak bakımından çok ciddi ve başarılı.

Çevirmen Tuncay Birkan'ın da hakkını teslim edelim; konu türkçe de anlaşılabilir diye ciddi bir emek sarf etmiş.

Yazar Jonathan Crary sanat tarihi profesörü ve editör. Edward Said'in öğrencisi olmuş. 1989'dan beri Columbia Üniversitesinde dersler veriyor. 1986'dan beri kurucularından olduğu Zone Books'ta editörlüğe devam ediyor. 1992'de Çağdaş Teknoloji Kültüründe Beden kitabını yayıma hazırlamış. Çağdaş sanat ve Kültür üzerine pek çok eleştiri yazısı var. Alginın askıya alınması: Dikkat, Gösteri ve Modern Kültür en bilinen kitaplarından. Türkçede ise yine Metis'ten çıkan Gözlemcinin Teknikleri: On Dokuzuncu Yüzyılda Görme ve Modernite, Geç Kapitalizm ve Uykuların sonu isimli kitaplarıyla tanınıyor.

Jonathan Crary kitabı yazmak için amacını şöyle açıklıyor: 'Amacım incelikli teorik analizler sunmak değil, olağanüstü halin hüküm sürdüğü bir dönemde, kendimizi ortama uyarlamak ve yığınlar yerine köklü reddiyeler geliştirmenin mümkün hatta zorunlu olduğunda ısrar etmek.'

Sonra dünyanın bu hale nasıl geldiğini, bunun düşünsel ve si-

yasal temellerini açıklıyor uzun uzun.

Tabiat üzerindeki modern tahakküm projesinin on altıncı yüzyılda başladığını altını çiziyor.

Batı düşüncesinin tanımlayıcı özelliklerinden birinin tabiatın nesneleştirilmesi olduğunu, bunun da bizleri fiziksel dünyanın sınırsız yaratıcılığı içerisine tam anlamıyla gömülmüş olma durumundan kopardığını belirterek devam ediyor.

Modern öncesiyle şimdiki kıyaslıyor ve şu tespitleri yapıyor: 'Toplumsal ritimler başlangıçta mevsimlerin değişimi, ayın evreleri, kuşların göçüyle belirlenirdi, modern öncesi kültürlerde ortak bağları ve bir araya gelme formlarını bu rengarenk döngüler beslerdi. İnsanların hayvanlar, böcekler, bitkiler, ormanlar ve nehirlerle iç içe geçişliğinin ürünü olan bu toplumsal adet ve davranışlar hayatın ritmiyle uyumluydu. Ya şimdi? Süreç içinde onlar ortadan kalktı ya da marjinalleşti.'

Araçsal aklın nelere yol açtığını da açıklıyor sonra bir bir. 'Yirminci yüzyıl boyunca, rasyoneleştirici kuvvetlerin hücumu, geleneğe dayalı bilgi havuzlarını, ahlaki kanaatleri ve bireysel yerlilik fiilen hükümsüz kıldı.'

Crary, İçinde yaşadığımız modern sanayi uygarlığının dünyayı ateşe verdiğini, toplumsal oluşumların kökünü kurduğunu, insani müştereklerin bağımlı olduğu canlı yeryüzü sistemini sürekli imha ettiğini haykırıyor yüzümüze yüzümüze.

Modernleşmenin tuzaklarını ifşa ederek şöyle diyor: 'Şiddet dolu batılı modernleştirme süreçleri daima yerel veya bölgesel tekillikleri hedef almıştır. İnternet kompleksi, geleneksel ve yerel dayanışmanın hala ayakta kaldığı ülke veya bölgelerde, köklü bir geçmişi olan her toplumsal bağlılık biçimlerini söktürüp atan yeni bir tekno-sömürgeleştirme haline gelmiştir.'

'Şu anda Avrupa dışı halklar ile doğal dünyanın sömürülüp öldürülmesine dayanan Avrupa sisteminin son safhalarındayiz. Bu çağ hem toplumsal parçalanmanın hem de çevresel çöküşün çağı... Bizler de onun çevrim içi hizmetkârlarıyız. Ve bu çağı uzatmak uğruna gezegenimizi kapitalizm yamyamına teslim etmeye devam ediyoruz.' diyerek acı gerçeği suratımıza çarpıyor. Bunun kanıtı olarak da Peru'da faaliyet gösteren bir Çin şirketinin maden çıkarmak için 4 bin 500 metre yüksekliğindeki Toromocho Dağı'nı nasıl büyük bir istihla dümdüz ettiğini örnek olarak veriyor.

Tam burada Kızılderili ağıtlarını hatırlamak gerekiyor, dahası bu ağıtların artık tüm insanlık tarafından yakılması gerektiği de ortada, bir nebze insanlığımız kaldıysa tabi.

Ayrıca bilim adamlarının da bu işteki payını kulağımıza fısıldayarak utanmamızı bekliyor bizden Crary. 'Canlı sistemlerde plastikler, ot öldürücüler, böcek öldürücüler ve petrokimyasal gübrelerle ölümcül yaralar aç-

'İnternetin, sistem karşıtı örgütlenme ve eylemlerin ortaya çıkmasını önleyen veya devre dışı bırakan bir düzenlemeler bütünü olduğu artık ortaya çıkmış bulunuyor.'

'Sonsuz miktarda görüntü ve enformasyona ulaşılabildiğinde, ortaklaşa sahip olunan her şey ölümcül bir biçimde dört bir yana savruluyor, toplumu mümkün kılan bütün ilişkiler çözülüyor.'

Sonra derin bir ah çekerek şöyle diyor yazar: 'Bilinçli yaşamak için yola çıkan, varoluşunu arayan o insana ne oldu peki? Tarih boyunca aklıyla övünen... O şimdi... İcat ettiği aletlere akıllı diyor.'

'O nefes alıp veren, içindeki her şeyi ruhunun ritmik nabzıyla birleştiren gezegenimiz... Onu duyarsızlığımızla çoktan ölüme terk ettik. Ama unuttuğumuz ve göz ardı ettiğimiz bir şey var ki... Onun ölümü bizim de sonumuz olacak... Artık yapısal değişikliklere ihtiyacımız var. Hem de hemen...'

'Gezegenimizde yaşanabilir, müşterek bir gelecek olacağına, fişi çekilip 7/24 kapitalizmin dünya-yıkıcı sistem ve operasyonlarıyla bağlantısı koparılmış, çevrimdışı bir gelecek olacak.'

Bir destansı ağıt, bir manifesto, bir çağlık gibi...

manın ve hem çevreyi hem içimizi tıka basa dolduran bileşiğin yarattığı zehir etkisinin doğrudan sorumluluğu, sadece şirket yöneticilerinde değil bizatihi bilim adamlarındadır da.'

Bilimin bu işteki payı sandığımızdan da fazlaymış meğer. Nasıl bu hale geldiğimizi söylüyor sonra gözümüzün içine bakarak. İnsan bir yaşam tarzı olarak başkalarıyla paylaşma ve iş birliği yapma fikrinden uzaklaştıkça, içinde yaşadığı bu kötü duruma isyan etme yetisini de kaybediyor.'

Bir tablo sadeliğinde ortaya koyduğu bir başka gerçek de gençlerimizin durumu. 'Ya geleceği bırakacağımız gençlerimiz? Onlar ise siyasi eylemlikten uzak, teknolojik uyum ve tüketim taleplerinin altında ezilmiş, kişisizleştirilmiş durumda. Ya ekonomik sıkışmışlığın içinde iş bulamayıp, emeğin sömürüldüğü düzende harcıyorlar. Ya da nasıl kısa sürede para kazanabilecekleri konusunda onları ayartan, abrakadabra sistemleriyle ağına içine çekilip düzenin devamına yardımcı oluyorlar.'

Şu anda kapitalizmin iş birliği içinde olduğu dijital tiranlıktan da söz ediyor yazar dinleyelim.

Materyalizmden Spiritüalizme

Ateş Ağacı

Onur Tan

(Türk Dili ve Edebiyatı Öğrtm)

Türk toplumunda ruhun varlığının 19. yüzyılda tartışılmaya başlandığı düşünüldüğünde spiritüalizm-materyalizmin çatışmasının edebi eserlere 20. yüzyılın sonlarında yansıdığı görülür. Filibeli Ahmet Hilmi'nin Amak-ı Hayal'ine cevap olarak Celal Nuri'nin Perviz romanı edebiyattaki çatışmaların ilk örneklerinden sayılabilir. Cumhuriyet'ten sonra Samiha Ayverdi ile Peyami Safa'nın da bu çatışmada spiritüalizmden yana tavır aldıklarını söyleyebiliriz.

Ateş Ağacı romanı, Ayverdi'nin erken dönem (1941) romanlarından olup bir tezli roman örneğidir. Romancılığa 'Aşk Budur' eseriyle 1938'de başlayan yazarın tahrir serüveninin arka planında şeyhi Kenan Rufai'nin olduğu bilinmektedir. Ateş Ağacı'nda Fransız bir Hristiyan olan Juliette, Cemil'e olan aşkı sayesinde kişilik değişimi yaşayıp Allah'a inanarak ilahi aşka ulaşmıştır. Tezli romanlarda sık görülen bu farklı hayatların, farklı yaşam tarzlarının bir arada ele alınması durumunu Nurullah Çetin şöyle izah eder: "Kişilerin kişilik değişim ve değişim aşamalarının sebep ve sonuçlarını inandırıcı ve doğal bir biçimde sergileyen romancılar başarılıdır. Özellikle tezli ve ideolojik romanlarda bunun örneklerini görürüz. İslami hidayet romanlarında genellikle gençlerden biri; kız veya erkek önce İslam'la alakası olmayan bir hayat sürmekteyken, bir vesileyle Müslümanca yaşama biçimini be-

nimseyerek kimlik ve kişilik değişimine uğrar."¹ Bu manada romanın temel mesajı Hristiyan bir kızın karşı cinse duyduğu sevgi üzerinden ilahi bir aşka erebileceği gerçeğidir.

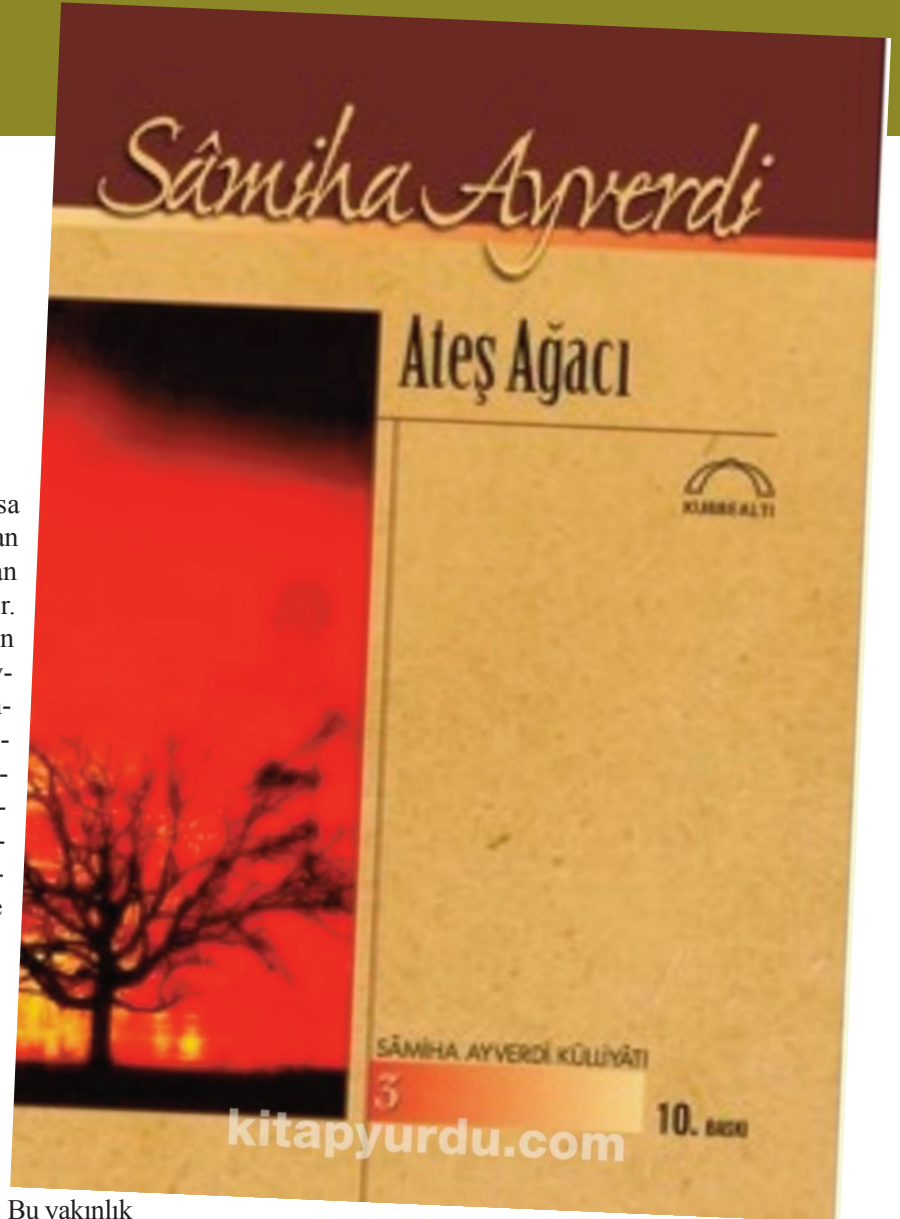
Romanlarını umumiyetle tasavvufi temeller üzerine kuran Ayverdi, Ateş ağacı romanında şahısları sunarken tasvir, dinamik tanıtma, iç diyalog, iç çözümleme, zıtlıklar üzerinden tanıtma gibi yöntemlere başvurmuş, böylece okurun karşıtlık motifi üzerinden şahısları kıyas edebilmesini sağlamıştır. Ayverdi'nin roman tekniği ile ilgili olarak torununun eşi Zeynep Uluant şunları ifade eder: "Samiha Ayverdi'nin yazılarında olduğu gibi roman ve hikâyelerinde de anlatım tekniğini mesele yapmadığı buna karşılık kendi dünya görüşünü telkin ettiği görülür. Bu bakımdan tezli roman kategorisine giren hemen bütün romanlarında tasavvufa açılan platonik bir aşk ve kahramanların iç dünyasını aydınlatan irşat edici bir dost bulunur"²

Kuran-ı Kerim'de Allah'ın Hz. Musa'ya ateş vasıtasıyla tecel-lisinden ilham alarak romanına bu adı veren yazar, Cemil üzerinden fikirlerini aktarmıştır. Romanda Cemil'i zengin bir politikacının kızıyla evlendirip siyasi ikbalini kuvvetlendirmek ve yengenine son görevini yapmak isteyen amcası bu yönüyle İbrahim Efendi Konağı romanındaki İbrahim Efendi'ye benzer. İkisinin de ortak yönü dünyaya karşı

aşırı tamahtır. Oysa Cemil 'etiyle yaşayan değil içiyle yaşayan bir kadın' (32) ister. Bu uğurda teyzesinin kızı Kadriye ile evlenir lakin iç buhranları henüz son bulmayan Cemil, karısından uzakta Bursa'da karşılaştığı Juliette ile yaptığı sohbetlerde düşünce dünyalarındaki büyük paralelliği fark etmiş ve nihayet Juliette'e yaklaşmıştır. İkisi de toplumu kemiren maddi hastalıklara manevi tedavilerin merhem

olacağı inancındadır. Bu yakınlık imkânsız bir aşkı da beraberinde getirecek, Cemil'in eşinin yanına geleceği telgrafını gören Madame Maurain, Cemil'in tüm ısrarlarına rağmen İstanbul'a döner. İki yıl sonra Madam'ın amcasının getirdiği defterde Cemil'den ayrı kalmanın kendisine verdiği acıları anlatan Juliette, bu sevginin kaynağını anlatırken Platon'un insanın dünyada ezelde kaybettiği diğer yarısını aramakla ömrünü geçirdiği ancak bulduğu zaman tamlığa erişip huzura kavuşacağı fikrini dile getirmiştir.

Hülasa, Mukaddes Tuva Vadesi'nde Hz. Musa'nın ateşe ihtiyacı olduğunda Allah'ın ona Ateş Ağacı'ndan seslenmesi gibi ilahi aşk da Juliette'e Cemil suretinde görünmüş ve onun talebine cevap vermiştir. Beşir Ay-

vazoğlu'nun takdim bölümünde belirttiği gibi bedenden güzellik ide'sine yükselişin diyalektiğini romana uygulayan yazar klasik mesnevi geleneğiyle modern roman arasında köprüler kurmaya çalışmıştır. Romanda Cemil'in dayısı Şevket Bey ile eşi, Cemil'in hizmetine bakan Salih insan-ı kâmilî temsil eden spiritüalist kişilerdir. Eserde Cemil'in iktisat ve hukuk doktorası yapması Juliette'in jeoloji alimi olması yazarın diğer romanlarında olduğu gibi karakterleri aydın sınıftan seçtiğinin göstergesidir. Böylece spiritüalizm materyalizm karşıtlığı kariyer sahibi kişiler üzerinden kurgulanmıştır. Romanda materyalist kişilere ise Bursa valisi Rasim Bey, Cemil'in

amcası ve yengesi ile Şermin örnek verilebilir. İzzet Efendi üzerinden de rasyonel akıl, hafif bir rüzgarla sönmüş giden bir kandile benzetilerek eleştirilmiştir. Ateş Ağacı, Türkçeyi ustaca kullanan yazarın bir "hâl" üzerinden mana alemine seyrüsefer ettiği bir ağacın ilk filizi. Keyifli okumalar.

1 Çetin, Nurullah (2015). Roman Çözümleme Yöntemi. sf.164 Ankara: Akçağ Yayınlar'

2 Pala, Arzu, Samiha Ayverdi Romanlarındaki Tasavvufî Karakterler, <http://www.samihaayverdi.org/index.php/eserleriyle- ilgili-yazilanlar/86-samiha-ayverdi-romanlarindaki-tasavvufi-karakterler>

Bir İnsan Hakları Sorgulaması: Kültürel Görecelilik Bağlamında Amerika'da ve Avrupa'da İnsan Haklarının Mukayesesi

Tolga Ceyhan
(Siyasal Bilgiler Fak. Öğr)

Bir İnsan Hakları Sorgulaması: Kültürel Görecelilik Bağlamında Amerika'da ve Avrupa'da İnsan Haklarının Mukayesesi

İnsan hakları teorisi açısından oldukça önemli zamanlardan geçiyoruz. İsrail'in Gazze'de yaptığı insanlık dışı eylemler, katliamlar ve insan haklarını en yüce değer olarak benimzediklerini ifade eden Batılı hükümetlerin söz konusu fiillere karşı derin bir sessizlik içinde bulunması hatta yer yer açıkça destek vermesi insan hakları teorisinin ciddi bir sorgulamaya tabi tutulmasını gerekli kılmaktadır.

Burada hakkında kısaca değerlendirmelerde bulunacağımız eser de insan haklarına dair ciddi sorgulamalar içermektedir. Kitap hakkında genel bilgiler vererek değerlendirmemize başlayalım. Kitap Ağustos 2023'te ASBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü çatısı altında kaleme alınan yüksek lisans tezinden üretilmiş ve Aralık 2023 tarihinde Adalet Yayınevi tarafından basılmıştır. Kitap 198 sayfadan oluşmaktadır.

Kitabın teori kısmı kültürel görecelilik tartışmasından oluşmaktadır. Fakat bu başlığa gelmeden önce evvela hukuku kül-

türe duyarsızlaştırdığı iddia edilen doğal hukuk, hukuki pozitivizm, küreselleşme, Avrupamerkezcilik gibi kavramlar değerlendirilmekte ve bunların hukuk algısında oluşturduğu tahribatlar ortaya konulmaktadır.

Kültürel görecelilik tartışmasında ise yazar ilgili literatürü ortaya koyduktan sonra insan haklarının evrenselliğini sorgulamaya açmaktadır. Yazara göre insan hakları Batılı değerlerin birtakım ihtiyaçlar sonrasında sistematik hale gelmesiyle oluşmuştur. Dolayısıyla insan hakları terim anlamıyla Batılıdır. Batı'da ortaya çıkmış söz konusu değerlerin bir paket halinde evrenselmiş gibi ileri sürülmesi mümkün değildir. Dolayısıyla insan hakları kültürel ve içeriği tartışmaya açıktır. Yazarın söz konusu görüşleri kanaatimce bizleri insan haklarını Batı dışı toplumlar açısından bütüncül olarak geçersiz olduğu düşüncesine götürmektedir ki bu durum insan hakları teorisinin tüm dünyada sağladığı gelişmeleri göz ardı etmek manasına gelebilecektir. Bu noktada daha itidalli bir yaklaşımın benimsenmesinin mümkün olduğunu düşünüyorum.

İkinci bölümde yazar insan haklarının evrensel olmadığı id-

diasını ispatlamak adına Amerika ve Avrupa insan hakları sistemlerini mukayese etmektedir. Burada yazar bir Batı-Doğu mukayesesi yerine Batı-Batı mukayesesi yaparak insan haklarının Batı medeniyeti içerisinde dahi bir evrenselliğe ulaşamadığını dolayısıyla bunu sağlayamayan bir değerler sistematığının diğer medeniyetler açısından evrenselliğinin mümkün olmadığını ortaya koymak istemektedir.

Söz konusu kıyaslama iki açıdan yapılmaktadır. Öncelikle tarihsel süreçte Avrupa'da ve Amerika'da insan haklarının gelişimi ve kurumların oluşumu değerlendirilmekte ve tarihi mirasın insan hakları anlayışlarındaki farklılaşmaya etkisi tespit edilmeye çalışılmaktadır.

İkinci aşamada ise yazar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Amerika Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesinin kurumsal yapısı ve verdiği kararlar açısından mukayese yapmaktadır. Yazar söz konusu mahkemelerin kurumsal yapılarının tarihi birikimden ve içerisinde bulunan

siyasi, ekonomik, sosyal şartlardan oldukça etkilendiğini ifade etmektedir.

Ayrıca yazar her iki mahkemenin verdiği kararları yaşam hakkı ve ifade özgürlüğü gibi iki temel hak açısından incelemektedir. Ortaya koyduğu pek çok kararın mukayesesi sonucunda yazar en temel haklardan olan yaşam hakkı ve ifade özgürlüğü konusunda dahi her iki mahkemenin çok ciddi yaklaşım farklılıklarına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Yazar bu bölümdeki tespit ettiği farklılıkların Batı medeniyeti açısından da insan haklarının evrenselliğe ulaşamadığını ispat eder nitelikte olduğunu ifade etmektedir.

Yazarın ulaştığı bu sonuç çok değerli olsa da söz konusu farklılıkların insan haklarının evrenselliği tartışmalarını bitirecek niteliğe sahip olduğu kanaatinde değilim. Fakat mezkur farklılıkların bu derece esaslı olduğunun gösterilmesi insan haklarının kültürel göreceliliği tartışmalarına önemli bir katkı sunduğunu belirtmek gerekiyor.

Kütüphaneciler Ara Tatilde Boş Durmadılar Rafları Yeniden Düzenlediler

ASBÜ Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı çalışanları ara tatili kütüphanedeki rafları yeniden düzenleyerek değerlendirdiler. Ödünç verilen kitaplar öğrenciler tarafından raflara geri konulurken yanlış yerlere konuluyor ve kitap düzeni değişiyor bu yüzden sık sık düzenlenmesi gerekiyor. Kütüphaneciler dönem içerisinde de bu işi gerçekleştiriyorlar ama yine de bazen aranılan kitap yerinde bulunmuyor bu yüzden şubat tatilindeki boşluktan faydalanılarak bütün kitaplıklar gözden geçirildi ve kitapların sıralaması özenle yapıldı.

Konu ile ilgili bilgi veren şube müdürü Somer Büyükkın "şu anda veri tabanlarında bulunanlarla birlikte 60.000 üzerinde dijital kitabımız ve 62.000 üzerinde de basılı kitabımızda bulunmaktadır. Her iki kalemde de kitaplarımız her geçen gün artmakta hem akademisyenlerimizin hem de öğrencilerimizin hizmetine sunulmaktadır." Dedi.

Ahmet Yıldırım'ın Kaleminden Büyük Muhaddis DÂRİMÎ

Kitabın Adı: Dârimî

Kitabın Yazarı: Prof. Dr. Ahmet Yıldırım

Yayınevi, Basım Yeri ve Yılı: TDV Yayınları, Ankara 2023

Baskı Sayısı ve Sayfası: 1. baskı, 132 sayfa

Mehmet Deri

(İslami Araştırmalar Dergisi 2.Editörü)

Elinizdeki eserde; hadis âlimi Dârimî'nin (ö. 869), hayatı, ilmî şahsiyeti, eserleri, hadis ilmine olan katkıları ve etkileri incelenmiştir.

Es-Sünen adlı eseriyle tanınan hadis, tefsir ve fıkıh âlimi olan Dârimî, H. 181'de (797-98) doğdu. Semerkantlı olup Temîm Kabilesi'nin Dârim koluna mensuptur. Zâhidlerin çokça bulunduğu bir çevrede yetişti. Hadis öğrenimi için Hicaz, Mısır, Şam, Irak, Kûfe ve Horasan gibi ilim merkezlerini dolaştı. Nadr b. Şümeyl, Yezîd b. Hârûn, Hâlid b. Mahled, Muhammed b. Selâm el-Bikendî, Affân b. Müslim vb. âlimlerden ilim tahsil etti. Daha sonra Bağdat'a gidip orada hadis rivayet etti. Buhârî, Müslim, Ebû Dâvûd, Tirmizî, Nesâî, Ebû Zûr'a, Ebû Hâtim, Bakî b. Mahled gibi meşhur âlimler öğrencileri arasında yer aldı. Buhârî el-Câmi' u's-şâhîh dışındaki eserlerinde, Müslim el-Câmi' u's-şâhîh'inde, Ebû Dâvûd ve Tirmizî sünenlerinde, Nesâî ise es-Sünen dışındaki eserlerinde ondan hadis rivayet etmişlerdir. Sade ve zâhidâne bir hayat yaşayan Dârimî sultanın ısrarı üzerine Semerkant kadılığı görevini kabul etmişse de bir defa hüküm verdikten sonra kadılıktan ayrılmıştır. 8 Zilhicce 255 (17 Kasım 869) tarihinde Merv'de vefat eden Dârimî bir gün sonra cumaya rastlayan afele günü defnedildi.

Dârimî, son derece zeki, yu-

muşak huylu, güvenilir bir kimse idi. Ahmed b. Hanbel onun kanaatkârlığını anlatırken, "Ona servetler sunuldu, fakat iltifat etmedi" derdi. Tefsir ve fıkıh sahalarında da otorite olmakla beraber daha çok hadis ilmindeki geniş bilgisi ve titizliğiyle tanınmış, hicrî III. yüzyılda hadis ilminin merkezi haline gelen Horasan bölgesinde yetişen âlimlerin önde gelenlerinden biri olmuştur. Mısır ve Şam gibi bölgelerde çağdaşı olan Buhârî'nin henüz bilinmediği sıralarda o tanınmaktaydı. Dârimî cerh ve ta'dil ilminde de görüşüne itibar edilen bir âlim olup Ahmed b. Hanbel ile Ebû Hâtim er-Râzî onun hadis tenkidi konusunda otorite olduğunu ifade etmişlerdir. Nitekim Ahmed b. Hanbel Dârimî'nin görüşüne uyararak Yahyâ el-Himmânî'den rivayeti terk etmiştir. Tirmizî de es-Sünen'inde yer alan cerh ve ta'dil ile ilgili bilgilerin bir kısmını Dârimî'den aldığını belirtmiştir. Böylece gerek hadis öğretimi faaliyetleriyle gerekse kitap telifi çalışmalarıyla hadis ilminin Semerkant'ta yayılmasında ve bu ilimle ilgili bazı yanlış bilgilerin düzeltilmesinde onun büyük hizmeti geçmiştir.

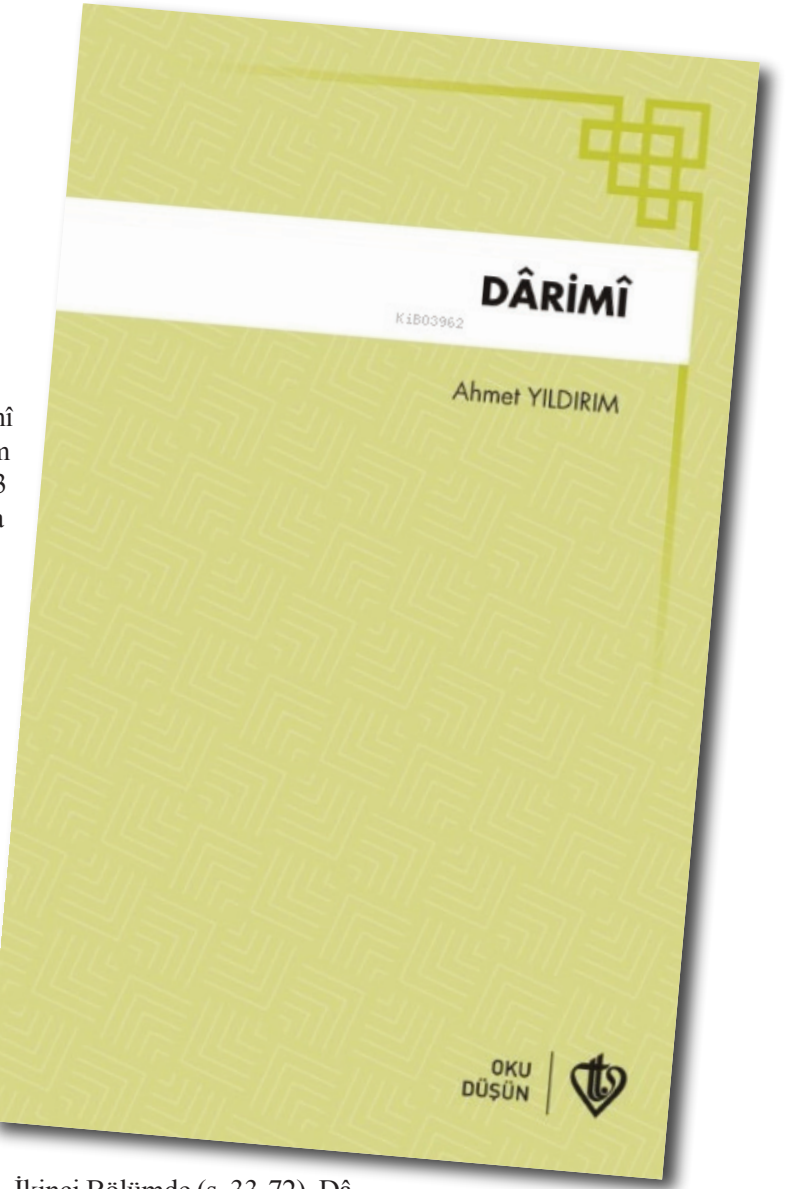
Dârimî, Horasan bölgesinde yetişen âlimlerin önde gelenlerinden biri olmuştur. Mısır ve Şam gibi bölgelerde çağdaşı olan Buhârî'nin henüz bilinmediği sıralarda o tanınmaktaydı. Dârimî cerh ve ta'dil il-

minde de görüşüne itibar edilen bir âlim olup Ahmed b. Hanbel ile Ebû Hâtim er-Râzî onun hadis tenkidi konusunda otorite olduğunu ifade etmişlerdir. Nitekim Ahmed b. Hanbel Dârimî'nin görüşüne uyararak Yahyâ el-Himmânî'den rivayeti terk etmiştir. Tirmizî de es-Sünen'inde yer alan cerh ve ta'dil ile ilgili bilgilerin bir kısmını Dârimî'den aldığını belirtmiştir. Böylece gerek hadis öğretimi faaliyetleriyle, gerekse kitap telifi çalışmalarıyla hadis ilminin Semerkant'ta yayılmasında ve bu ilimle ilgili bazı yanlış bilgilerin düzeltilmesinde onun büyük hizmeti geçmiştir. Zamanının önemli siyasî ve itikadî meselesi haline gelen hal-ku'l-Kur'ân konusunda Dârimî de sorguya çekilmiş, fakat herhangi bir cevap vermemiştir. Dârimî'nin Hanbelî olduğu ileri sürülmüşse de es-Sünen'inde bazı hadislerden sonra belirttiği görüşlerinden onun herhangi bir mezhebe bağlı olmayan bir müctehid olduğu anlaşılmaktadır.

İnceleyeceğimiz eser; giriş, üç bölüm ve sonuç kısmından oluşmaktadır.

Girişte (s. 1-12), Dârimî'nin yaşadığı asırda İslam dünyasının siyasî, ilmî ve kültürel durumuna yer verilmiş,

Birinci Bölümde (s. 13-32), Dârimî'nin hayatı, ilmî şahsiyeti incelenmiş,

İkinci Bölümde (s. 33-72), Dârimî'nin es-Sünen adlı eseri hakkında bilgiler verilmiş,

Üçüncü Bölümde (s. 73-118), Dârimî'nin fikirleri ve etkilerine değinilmiştir.

Sonuç kısmında (s. 119-124) ise eserin genel bir değerlendirilmesi yapılarak çalışmaya son verilmiştir.

Netice itibarıyla çalışma; zengin bir akademik literatür kullanılarak hazırlanmış olması, alanında yapılan sayılı çalışmalardan olması, konuların bütüncül ve sistematik bir şekilde ele alınması, yazarının konuya olan hâkimiyeti ve özgün değerlendirmeleri, kendi alanında daha sonra yapılacak akademik araştırmalar için ciddi bir literatür katkısı sunması nedeniyle konuya ilgi duyan akademisyenler ve araştırmacılar için önemli bir başvuru niteliği taşımaktadır.

Yayın dünyamıza bu çok değerli eseri kazandıran Ahmet Yıldırım Hocamızı tebrik eder; başarılarının devamını dilerim.

Yazarın Kaleminden Kitap

Hadis edebiyatında kişisel olarak da önemi bulunan Dârimî ve Sünen'ini incelerken; bu büyük âlimin yasadığı dönemin siyasî, ilmî ve kültürel hayatıyla birlikte onun eserlerini, itikadî, fikhî ve hadis literatürüne dair fikirlerini ayrıca kendinden sonraki sünnet edebiyatına etkilerini ele aldık. Dârimî ve Sünen'i ile ilgili bu çalışmamızın, hadis tarihindeki önemli bir halkanın daha yakından idrak edilmesine ve dönemin hadisçilerinin Hz. Peygamber'i anlama çabasının fark edilmesine katkı sunmasını diliyoruz.

Bu günkü Azerbaycan Varlığını Mehmet Emin Resulzade'ye borçludur

Mehmet İsmailov

(Uluslararası Hukuk Doktora Öğr.)

Doç. Dr. Nesiman Yagublu tarafından kaleme alınan Mehmet Emin Resulzade Ansiklopedisi, 506 sayfalık kapsamlı bir başvuru kaynağı olarak Resulzade'nin hayatını ve eserlerini detaylı bir şekilde ele almaktadır. Kitap, Resulzade'nin 20. yüzyılın başlarında Azerbaycan'ın bağımsızlık mücadelesine öncülük eden, modern Azerbaycan'ın temellerini atan ve günümüzde hala ilham kaynağı olan liderlik vasfını vurgulamaktadır. Bu eser, Mehmet Emin Resulzade'yi ve eserlerini daha iyi anlamak için ideal bir kaynak olarak görülmektedir. Ayrıca, Azerbaycan tarihi ve milliyetçiliği hakkında bilgi edinmek isteyenler için kapsamlı bir el kitabıdır.

Ansiklopedinin içeriği, öncelikle geniş bir biyografik bölümle başlamaktadır. Bu bölümde, Resulzade'nin ailesi, çocukluğu ve eğitimi detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Aile ortamının ve aldığı eğitimin siyasi ve fikri gelişimine nasıl katkıda bulunduğu, hangi olaylardan etkilendiği ve hangi dönüm noktalarından geçtiği ayrıntılı olarak incelenmiştir. Ardından, siyasi ve fikri evrimi kronolojik bir sırayla izlenir. Milliyetçilik anlayışının temelleri, siyasi stratejileri ve diğer liderlerle olan ilişkileri irdelenir. Devamında sürgün yılları ve bu dönemdeki faaliyetleri ayrı bir

bölümde değerlendirilir. Türkiye'deki hayatının zorlukları ve mücadeleleri, bu dönemde ürettiği eserlerin ve fikirlerin Azerbaycan'daki gelişmelere etkisi ele alınır. Son olarak, vefatı ve mirasına ilişkin bilgilere yer verilir. Bu bölümde ayrıca, Resulzade'nin Azerbaycan tarihi ve milliyetçiliği üzerindeki etkisi, fikirlerinin günümüzdeki anlamı ve önemi, Azerbaycan'ın bağımsızlığına katkısı ve gelecek nesillere taşıdığı ilham kaynağı değerlendirilir.

Kitabın diğer bölümlerinde, Resulzade'nin Azerbaycan Milli Mücadelesi'nde oynadığı rol, kurduğu siyasi partiler ve teşkilatlar, diplomatik girişimleri ve bağımsızlık mücadelesine katkıları detaylı bir şekilde ele alınır. Resulzade'nin siyasi mücadelesinin farklı aşamaları, karşılaştığı zorluklar ve elde ettiği başarılar bu eserde detaylı bir şekilde incelenir.

Kitapta ayrıca, Resulzade'nin gazetecilik ve yazarlık faaliyetleri, kaleme aldığı eserler ve makaleler, savunduğu milliyetçilik anlayışı ve siyasi ideolojisi derinlemesine incelenmiş, fikirlerinin 20. yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal ortamda nasıl yankı bulduğu, diğer ideolojilerle nasıl etkileşime girdiği ve günümüzdeki anlamı ve önemi değerlendirilmiştir. Ayrıca

bu eserde, Resulzade'nin fikirlerinin günümüz Azerbaycan'ında nasıl yorumlandığı, hangi alanlarda etkisini sürdürdüğü ve gelecek nesiller için hangi dersler barındırdığı tartışılmıştır.

Mehmet Emin Resulzade Ansiklopedisi, Resulzade'nin hayatına dair fotoğraflar, mektuplar, belgeler ve diğer görseller ile zenginleştirilmiş bir içeriğe sahiptir. Kişisel eşyaları, el yazıları ve tarihi belgelerin yer aldığı görsel materyaller, okuyuculara Resulzade'nin hayatına ve fikirlerine dair daha somut bir bakış açısı sunmaktadır. Ayrıca, kitapta Resulzade'nin eserlerinin ve hakkında yazılan makalelerin kapsamlı bir bibliyografyası sunulmuştur. Bu bibliyografya, okuyuculara Resulzade'yi ve eserlerini daha ayrıntılı bir şekilde araştırmak için gerekli kaynakları sunmaktadır.

Ansiklopedi, nesnel bir bakış açısıyla ve akademik bir titizlikle hazırlanmıştır. Sunulan bilgiler, güvenilir kaynaklardan derlenerek akademik bir dille sunulmuştur. Akademik dilin yanı sıra, genel okuyucu kitlesinin de rahatlıkla anlayabileceği bir dil kullanılmıştır. Bilgiler, karmaşık terimolojiden kaçınılarak açık ve anlaşılır bir şekilde aktarılmıştır.

Ansiklopedi, Resulzade'nin hayatını ve fikirlerini incelerken, aynı zamanda 20. yüzyılın başlarındaki Azerbaycan'ın siyasi ve sosyal atmosferini de derinlemesine analiz eder. Çarlık Rusyası'nın baskısı, milliyetçilik akımlarının yükselişi, dönemin önde gelen isimleri ve olayları, Resulzade'nin mücadelesinin arka planını oluşturan bu unsurlar ayrıntılı bir şekilde ele alınır. Bu sayede okuyucu, Resulzade'nin fikirlerinin ve eylemlerinin dönemin dinamikleri içerisinde nasıl şekillendiğini daha iyi anlayabilir.

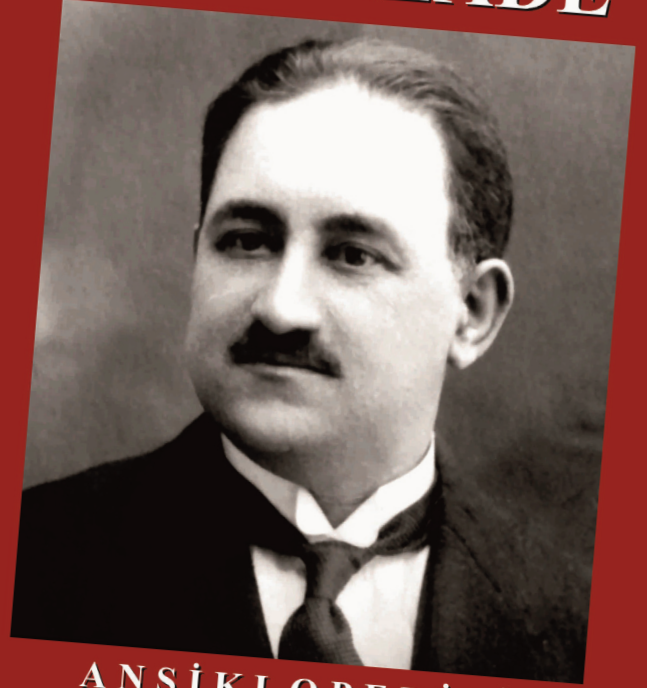
Eser, Resulzade'nin Sovyet baskısı nedeniyle Türkiye'ye sürgün edildiği dönemi de önemli bir başlık olarak ele alır. Bu dönemde Resulzade'nin siyasi faaliyetlerinin sona ermediği, fikirlerini yaymaya ve Azerbaycan'ın bağımsızlık mücadelesine katkıda bulunmaya devam ettiği vurgulanır. Türkiye'deki Azerbaycan diasporası ile ilişkileri, sürgünde yazdığı eserler ve bu eserlerin Azerbaycan üzerindeki etkisi incelenir. Bu sayede, Resulzade'nin yılmak bilmeyen mücadele azminin ve

fikirlerinin sınır tanımadığını okuyucuya aktarır.

Ansiklopedi, Resulzade'nin fikirlerinin ve mirasının günümüz Azerbaycan'ında nasıl yorumlandığını da inceler. Hangi alanlarda hala etkili olduğu, hangi siyasi ve toplumsal tartışmalarda referans gösterildiği gibi konulara değinilir. Bu sayede okuyucu, Resulzade'nin mirasının sadece geçmişi anlamak için değil, aynı zamanda modern Azerbaycan'ın kimliğini ve geleceğini de kavramak için önemli bir anahtar olduğunu keşfeder.

"Mehmet Emin Resulzade Ansiklopedisi", kapsamlı içeriği, özgün bakış açısı ve zengin kaynakçayla, tarihçiler, siyaset bilimciler, edebiyatçılar ve genel okuyucu kitlesi için değerli bir başvuru kaynağıdır. Bu eser, sadece bir liderin hayatını anlatmakla kalmaz, aynı zamanda bir dönemin siyasi atmosferini, fikirlerin evrimini ve mirasının günümüzdeki anlamını derinlemesine keşfetme imkanı sunar.

MEHMET EMİN RESULZADE

ANSİKLOPEDİSİ
Nesiman YAGUBLU

VAHİY PINARINDAN İÇMEK İSTEYENLER İÇİN DOYURUCU BİR KAYNAK

Şerife Kaya
(ASBÜ kütüphane memuru)

Bismillahirrahmanirrahim.

Bir kardeşimiz daha vahiy ile tanışsın diye saygıdeğer hocam Prof. Dr. Mehmet Okuyan'ın kaleme aldığı "KUR'AN Meal-Tefsir" adlı kitabın tanıtım-kritiğini sizler ile paylaşmak istedim. Bu değerli eser, Mehmet Okuyan'ın 30 yılı aşkın süredir yaptığı Kur'an okumaları ve son 12 yıldır gerçekleştirdiği yoğun tefsir çalışmalarının geniş bir özeti niteliğindedir.

Dünyada en çok okunan elbette Kur'an'dır. Ve fakat en az anlaşılan ve üzerinde en az düşünülen kitap da maalesef yine Kur'an'dır gerçeğini ifade eden müfessirimiz, "Allah'tan size gelen 6.236 tane okunmamış mesajınız var. Neden açıp okumuyorsunuz? Mesajı mı beğenmediniz yoksa göndereni mi hesaba katmıyorsunuz?" diyerek Kur'an'ı okuma, anlama ve anlamlandırma hususundaki kanayan yaramıza parmak basmaktadır.

Yüce Allah'ın kelamının anlamı ile buluşmadan hakikat yolunda alınabilecek bir mesafeden söz etmek mümkün değildir. Anlamadan okumak elbette sevaptır, lakin asıl gaye bu değildir. Kur'an-ı Kerim, okunsun, anlaşılсын ve yaşansın diye indirilmiştir. Kur'an sözlerin en güzelidir. Çünkü en güzelin sözüdür. Okuyanların okuduğunu dinleyenlerin ise dinlediğini anlamadığı bir durumda anlamlı bir etkilenmeden söz edilemeyeceğine vurgu yapan

müfessirimiz kanaatimce çağa damgasını vuracak bu paha biçilmez KUR'AN Meal-Tefsirini hazırlarken elbette pek çok tefsir ve mealden yararlanmıştı.

Ülkemizde yazılmış 300'ün üzerinde meal bulunurken yeni bir meal yazmak için önemli bir gerekçemiz olmalıydı anlayışından yola çıkılarak hazırlanan bu meali diğer meal-lerden ayıran husus, verilen dipnotlar aracılığıyla bir ayetin konu ile ilgili diğer ayetler ile birlikte okunmasını sağlayacak sistematik bir ağ kurmasıdır. Bu yöntem, Kur'an'ı parçacı bir bakışla okuyarak bütünü kapsayan hükümler vermenin yol açtığı sorunların çözümünde önemli bir işlev görecektir.

Bu çalışmanın metodunu: Genel özellikler, parantez içi ifadeler ve dipnotlar şeklinde üç ana başlıkta özetleyebiliriz. Her surenin girişinde genel bilgiler ile konu pasajlarını belirleyen ayet aralıkları belirtilmiştir. Her cüzün başlangıcına cüz işareti yerleştirilmiş olup secde ayetleri de özel işaretlerle gösterilmiştir. Mealdeki alıntılar sonraki ayetlerde de ifade devam ediyorsa tırnak ilgili alıntının bittiği ayette kapatılmıştır. Kıssa anlatımlarında ayetlerde "mişli geçmiş zaman" ifadeleri kullanılmıştır. Son saat, kıyamet ve ahiret süreci gibi bazı ayetlerde "geçmiş zaman" kipinde kullanılan fiillere bağlam ve konu gereği "gelecek zaman" manası verilmiştir. Bir kelime-

nin veya cümlenin eşit derecede farklı anlama gelme ihtimali olan yerlerde "/" yan bölme işareti kullanılmış olup Yüce Allah'ın evrendeki sistemi hakkında bilgi verilen ayetlerde "geçmiş zaman" kalıbındaki kullanımlara da "geniş zaman" manası verilmiştir.

Ayetler türkçeye aktarılırken hocaya ait yorumlar metnin orijinaliye karışmasını diye parantez içinde yazılmıştır. Parantez içi ifadeler metnin orijinalinde yer almamaktadır. Bu çalışmada kullanılan dipnotlar ise parantez içi kullanımların yeterli olmadığı durumlarda detaylı açıklama için ve bir ayet kesinlikle başka ayetlerle birlikte okunmalı ise "Bu ayet, filanca ayetler ile birlikte okunmalıdır." şeklinde kullanılmıştır. Yine farklı tercüme ihtimalleri olan ayetler dipnotlarda belirtilmiştir.

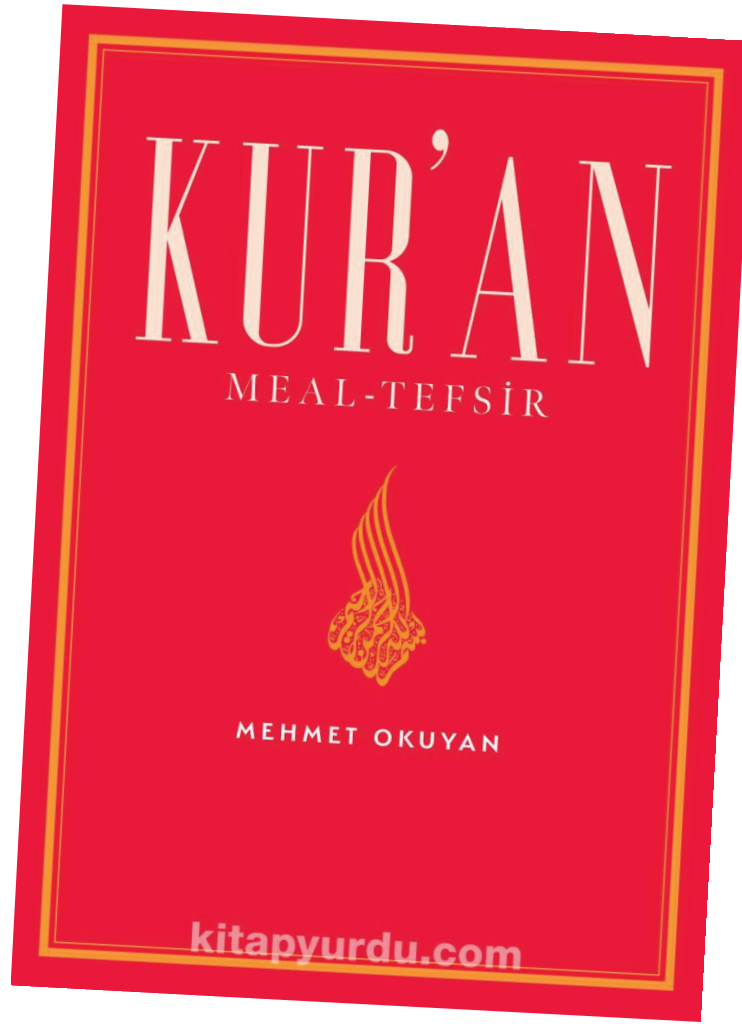
Kur'an ayetleri bizzat Yüce Allah tarafından açıklandığı için müfessirimize düşen görev hangi ayetin hangi ayet ya da ayetler ile birlikte dü-

İbret olmaz bize her gün okuruz ezber de!
Yoksa bir mana aranmaz mı bu ayetlerde?
Lafzı muhkem yalnız anlaşılan Kur'an'ın;
Çünkü kaydında değil hiçbirimiz mananın.
Ya açar Nazm-ı Celil'in bakarız, yaprağına;
Yahut üfler geçeriz bir ölünün toprağına.
İnmemiştir hele Kur'an bunu hakkıyla bilin;
Ne mezarlıkta okumak ne de fal bakmak için.
(Mehmet Akif ERSOY)

şünülmeye gerektiğini bulmaya çalışmak olmuştur.

Ez cümle, şahsımın ve kendisine gönül veren nice inananın, kaynağı "Yüce Allah", getiricisi "Cebrail", tebliğcisi "Hz. Muhammed", muhatabı "İnsan", misyonu insanları karanlıktan aydınlığa ulaştırmak olan Kur'an-ı Kerim ile hakiki manada tanışmasına vesile olan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Mehmet Okuyan'a müteşekkirim.

Önyargısız, samimi bir niyetle bilhassa Allah rızası için yapılacak okumaların sonucunda Müslim veya Gayr-i Müslim okuyan herkesi karanlıktan aydınlığa çıkaracağına ve hayata bakış açılarında yeni ufuklar açacağına inandığım bu değerli Meal-Tefsir çalışmasını herkese özellikle İslam'ı dert edenlere tavsiye ederim.

ASBÜ KÜTÜPHANESİ ÇOCUK KİTAPLIĞININ ZİYARETÇİLERİ ÇOK MUTLULAR

ASBÜ Kütüphanesi çocuk kitaplığının iç dizaynı yenilendi ve kitap sayısı artırıldı. Çocuk kitaplığında masal ve hikâye kitaplarının yanısıra oyuncaklar da bulunuyor. Gerek çevredeki anaokullarından gelen çocuklar gerekse çalışanların çocukları kitaplık odasının yeni halinden son derece memnunlar. Çocuk kitaplığının zeminine yalıtım için mat döşendikten sonra çocuklar tıpkı ev ortamındaki gibi ayakkabılarını çıkararak içeri giriyor ve gönüllerince oynuyorlar. Bir yandan bol resimli kitapları okuyup inceleyenler bir yandan oyuncaklar ile vakit geçiriyorlar.

Çocukların en sevdikleri ise bir perde ile bölünmüş zemininde minderlerin bulunduğu oyun alanı. Çünkü çocuklar çadırı andıran bu alanda kendilerince bir güvenli alan tahayyül ediyorlar.

Bültenimize bilgi veren yetkililer, çalışanların çocuklarına hizmet vermektense son derece mutlu olduklarını ve ilerleyen zamanlarda çocuklar için sosyalleştirici etkinlikler gerçekleştireceklerini söylediler. Bunların başında da haftanın belli gün ve saatlerinde masal anlatımı ve kitap okuma etkinliğini olacağını dile getirdiler.

Çocuk Sevmeyen, yürek sevinci nedir bilemez

Fatma Betül Oğuztürk
Türk Dili ve Edebiyatı Öğrtm

Sevgilimi/eşimi seviyorum ama beni anlamıyor mu diyorsunuz? Siz sevgilinizle ya da eşiniz ile oturup konuşmak istiyorsunuz, ama o size çiçek mi gönderiyor? Siz ev yemeği yemek istiyorsunuz ama o size sarılarak mı dinlenmek istiyor? Sizin için çok önemli bir şey karşınızdaki kişi için bazen bir şey ifade etmiyor ya da sizin için önemli olan bir şeyi karşı taraf hiç önemsemiyor mu? Bu sorulara cevabınız evet ise partnerinizle sevgi dilleriniz farklı olabilir.

Peki bu durumda sevgilimizle aynı frekansa nasıl sahip olabiliriz? İlişkimizde aynı dili nasıl konuşabiliriz? İşte tam da bu sorulara cevap olacak nitelikte bir kitabın tanıtımı ile karşınızdayım. Dr. Gary Chapman bu gibi durumları incelemiş ve araştırma sonucunda her insanın sevgi dilinin farklı olduğunu mutlu evlilik, mutlu ilişki için bu sevgi dillerini tanımamız ve buna göre davranışta bulunmamız gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmalarını da "Beş Sevgi Dili" adlı kitabında biz okuyucularıyla paylaşmıştır.

Dr. Chapman Beş Sevgi Dili adlı kitabını *Evli olanlara, "aşık olma" halini yaşayanlara, evliliğe birbirlerini son derece mutlu etme hayalleriyle girip, günlük yaşam gerçeğinde bu hayali tamamıyla yitirme tehlikesi olanlara yazdığını* ifade etmektedir. Bende ilişkisi olan herkese tavsiye ediyorum

bu kitabı. Sadece sevgili olarak değil ailemizdeki kişilerin sevgi dillerini öğrenmemiz ve buna göre davranmamızı sağlayan güzel bir kitap.

Dr. Chapman, 20 yıl boyunca evlilik danışmanlığı yaptıktan sonra temel olarak beş sevgi dili olduğunu ve bu sevgi dillerin kişiden kişiye değiştiği içinde ilişkilerde anlaşmazlık ve mutsuzlukların olduğunu ancak bu sevgi dilleri öğrenilip buna göre davranışta bulunulduğunda her iki tarafında ilişkilerinde mutlu ve huzurlu olduklarına karar vermiş.

Beş Sevgi Dili, 13,5x19,5 ebatında Koridor yayınevi tarafından basılan 226 sayfadan oluşan Türkçeye çevrilmiş akıcı bir dili ve anlatıma sahip olan bir eser olarak karşımıza çıkmakta.

Kitap ana bölüm olarak 5 bölüme ayrılmış her bölümde Dr. Chapman danışanlarının örneklerini ve onlara uygun olan sevgi dilinin açıklamasını yapmıştır. Bu sevgi dilleri: Kaliteli zaman, Onaylayıcı kelimeler, Hediye alma, hizmet davranışları, Fiziksel temas olarak karşımıza çıkmaktadır. Dr. Chapman'ın sevdiğim bir alıntısını da paylaşmak istiyorum sizlerle:

Yol kenarında durup eşi için kır çiçeği toplayan bir adam, eşinin kır çiçeklerine alerjisi yoksa aslında sevgisini ifade etmektedir. (sf.95)

Bu alıntıdaki gibi önemli olan

karşınızdaki kişinin sevgi dilini öğrenip buna göre davranışlarda bulunmamız.

Yazar, sevgi dillerini anlatıktan sonra kendi sevgi dilinizi nasıl bulabileceğinizi anlatmış, kitabın sonunda 30 soruluk kadınlar ve erkekler için anket soruları hazırlamış. Dr. Chapman, kendi sevgi dilinizi bulamıyorsanız bunun için de iki neden sunuyor ; *sevgi deponuz ya uzun süredir bomboş ya da çok uzun süredir dopdolu.*

Bu Beş Sevgi Dili neler biraz bunlardan bahsedelim.

1-Onaylayıcı Kelimeler:

Birinci sevgi dili olan onaylayıcı kelimelerde yazar sevgiyi duygusal olarak ifade etmenin yolunun, onu oluşturacak kelimeleri kullanmak olduğunu ifade etmektedir.

Sözlü iltifatlar veya takdir sözleri sevgiyi güçlü bir şekilde iletir.Onaylacı sözler alındığında, karşılıklı bulunmak için güdülenmenin daha doğal olduğuna işaret etmektedir.

2- Kaliteli Zaman:

Bu sevgi dilinin önemli noktası birisi ile birlikte olmaktır. Bu da odaklanılmış ilgi ile mümkündür.

Nitelikli faaliyetler kişilerin ilgi duyduğu her şeyi kapsayabilir. Amaç birlikte bir şeyler yaşa-

Çocuklar İçin Beş Sevgi Dili

GARY CHAPMAN
ROSS CAMPBELL

KORIDOR

maktır bu sevginin sesidir.

Birlikte yemek yapmak, birlikte puzzle yapmak, birlikte pikniğe gitmek örnekler arasında verilebilir. Kaliteli zaman geçirmenin en önemli özelliği birlikte hatıra bankası sunmasıdır.

3- Hediye Alma:

Hediyenin kendisi hatırlama düşüncesinin bir sembolüdür. Hediyenin para ile alınıp alınmadığı önemli değildir önemli olan bu hediyeyi sevgi ifadesi olarak sunma düşüncesidir. Bu öğrenilmesi en kolay olan sevgi dilidir. Pahalı hediyeler yerine küçük notlardan oluşan hediyeler de bu sevgi dili için önemlidir.

4- Hizmet Davranışları:

Hizmet davranışları, sevilen kişinin yapılmasından hoşlandığı şeylerin yapmasıdır.

Hizmet davranışları sevgi dilini öğrenmenin kişilerin karı koca rollerini yeniden incelemelerini gerektirdiği üzerinde durmaktadır.

5- Fiziksel Temas:

İlişkilerde sevgiyi ifade etmenin en güçlü aracıdır ve bazı insanlar için öncelikli sevgi dilidir. Bu sevgi diline sahip bazı insanlar sarılarak, el ele tutuşarak sevildiklerini hissederek fiziksel temas olmadan sevildiklerini hissedemezler. Onunla sevgi depoları doludur ve eşlerinin sevgisi konusunda kendilerini güvende hissederek.

Sizler de sevgi dilinizi aynı zamanda partnerinizin sevgi dilini merak ediyorsanız Dr. Chapmanın bu kitabını tavsiye ediyorum ben sevgi dillerini özetledim ancak kitapta hikayeler ve örneklerle daha ayrıntılı anlatılmış. Hayata ve ilişkinize farklı bir bakış açan bu kitabın kütüphanelerinizde ayrı bir önemi olacağına eminim şimdiden okuyacak olan arkadaşlarıma güzel okumalar diliyorum.

Her Şeyin Başlangıcına Bir Yolculuk yapmaya ne dersiniz?

Cansel Bademlik

(Karabük Ü. Yüksek Lisans Öğr.)

“Zaman” kelimesi, yaşamımızın en önemli parçalarından birini oluşturmaktadır. Onu ölçebilmek mümkün gibi gözükse de yetişebilmek imkansızdır. Zamanın sürekliliği her şekilde devam etmektedir. Sonsuza dek. Düz bir kâğıda çizgi çizilmiş gibi görünür zaman insanlara. Aksine, düz bir biçimde ilerlemez zaman. Döngüleri vardır. Bir döngü başlar. Devam eder. Başka bir döngüye geçiş yapar. Yazar H. G. Tannhaus’un da dediği gibi; “*Dün bugün ve yarın peş peşe gelmez. Sonsuz bir döngü halinde birbirlerine bağlıdır. Her şey birbirine bağlıdır.*” (Tannhaus, 2020: 9).

Yazar H. G. Tannhaus, Almanya doğumludur. 2020 yılında Zamanda Yolculuk “Her Şeyin Başlangıcı” eserini yayımlamıştır. Yazar, kitabını adından da anlaşılacağı üzere bilim kurgu romanı olarak ele almıştır. Yazarın, Zamanda Yolculuk romanının dışında Anatolien Günceleri ve Zugzwang romanları da bulunmaktadır.

Kitabın içeriği, saatçi dükkânı bulunan ve saat ustası olan Tannhaus, kızı Charlotte’a bıraktığı bir mirasla hayatının değişmesine neden olmuştur. Bu miras ise bir köstekli saattir. Görünüş olarak el işçiliğidir. Fakat onu diğer saatlerden ayıran bir farkı bulunmaktadır. Kitap, dokuz kısımdan oluşmaktadır. Bu kısımlar birbirlerinden bağımsız değildir. Her kısımda anlatılanlar birbirleriyle

bağlantılıdır.

Kitabın birinci kısmında, Tannhaus yaşlı bir saat ustasıdır. Kendisine ait olan bir saatçi dükkanında köstekli saatle uğraşmaktadır.

Kitabın ikinci kısmında, Tannhaus’un Charlotte adında bir kızı bulunmaktadır. Charlotte, bir şirkette üst düzey yöneticidir. Şirketin bilinmeyen sebeplerden ötürü zarara uğramasıyla patronu Charlotte’u sorumlu tutmuş ve kovulmasına neden olmuştur. Tam bu sırada avukatın aramasıyla babasının vefat haberi gelmiştir. Bir köstekli saat ve saatçi dükkânı babasından kalan son hatıralar olmuştur.

Kitabın üçüncü kısmında, Charlotte babasından yadigar kalan köstekli saati incelediğinde onun tüm saatlerden farklı olduğunu hissetmiş ve babasının günlüğünü okuduğu anda hislerinde yanılmadığını fark etmiştir. Babası günlüğünde bu saatle zamanda yolculuk yapmanın mümkün olduğundan bahsetmekteydi.

Kitabın dördüncü kısmında, Charlotte’un yanına zamanın gerektiği gibi akmasını sağlamaya yardımcı olan bir zaman koruyucusu gelmiştir. Bu kişi, geçmiş zamanı alt üst etmeye çalışan farklı bir kişiye karşı tek kurtuluş bileti Charlotte olarak görmekteydi.

Kitabın beşinci kısmında, zaman koruyucusu Charlotte’a kendinden başka üç tane daha zaman koruyucusu olduğundan bahseder. Onu, geçmişe getirmeyi ikna ederek zamanı alt üst etmeye çalışan kişinin vermiş olduğu hasarı düzeltme çabasını anlatmaktadır.

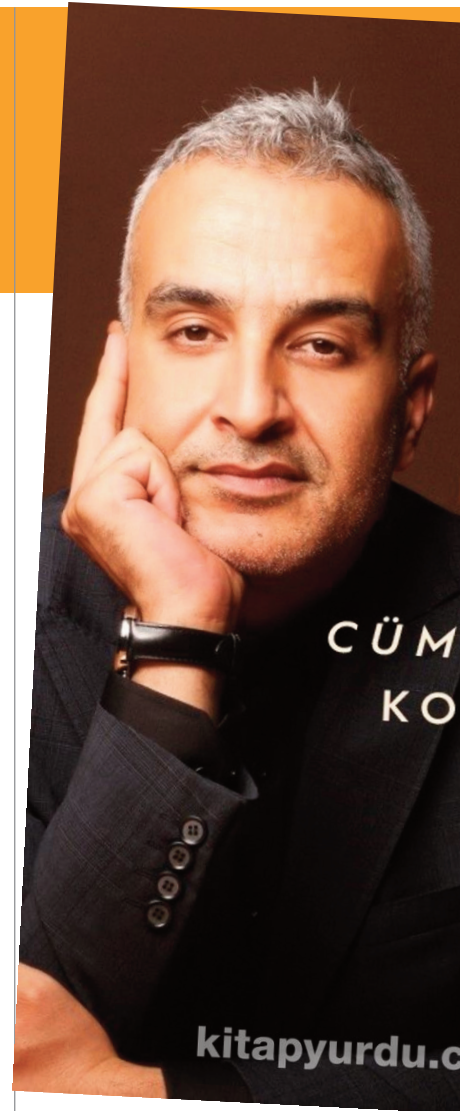
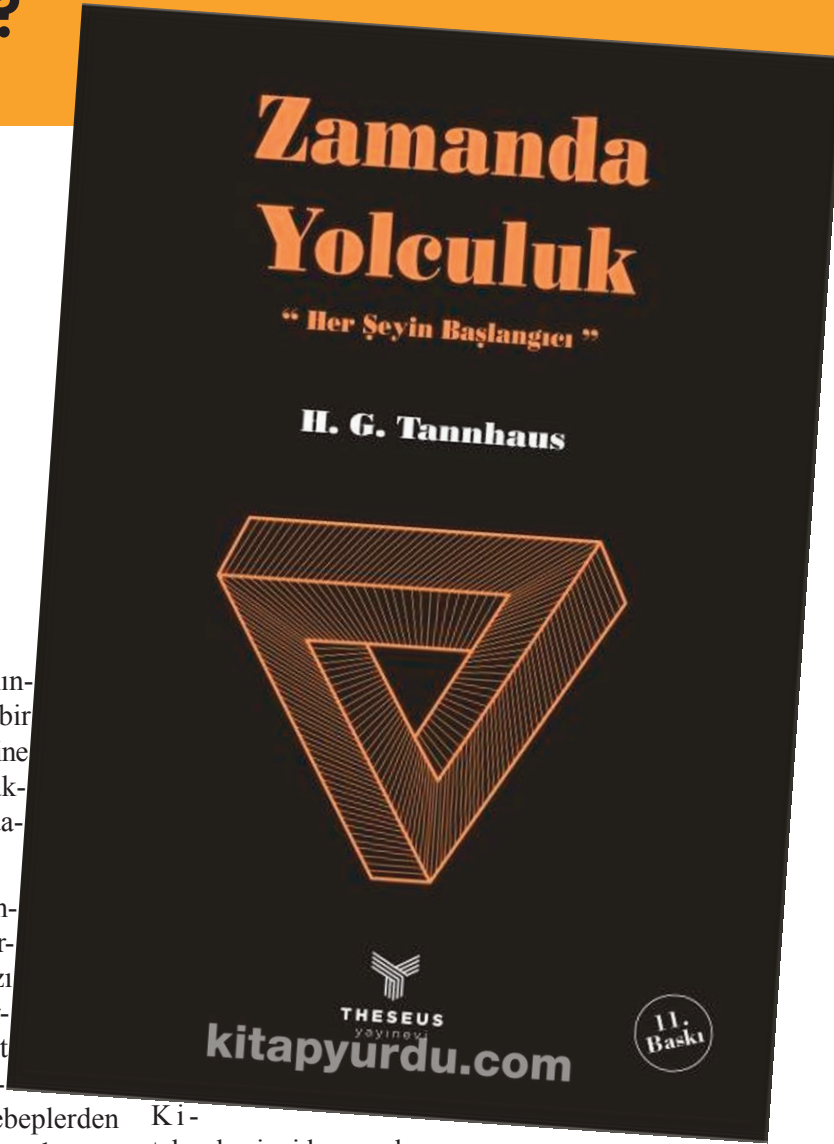
Altıncı, yedinci ve sekizinci kısımlarda da diğer zaman koruyucularıyla geçmişe giderek zamanın akışını düzeltmeye çalışmışlardır.

Kitabın dokuzuncu kısmına geldiğinde ise, Charlotte yaşadığı bu güzel maceralarla hayatının en değerli parçası haline gelmiş olan zamanın peşini bırakmamak için başka maceralara yelken açmıştır. Charlotte’un bir anda kendisini geçmişin derinliklerinde bulması, onu güçlü bir kişilik yapmıştır. Çünkü, geçmişle oynayan bir kişinin hatasını düzeltmeye çalışmak ya geleceğe daha çok hasar verecek ya da her şey

normal seyrinde devam edecekti. O, artık tüm çabasıyla bu olanları deneyimlemekten kaçmayan biriydi.

Saatler, zamanın göstergeleridir. Zaman ve saat birbirlerine bağlıdır. Bizlere zamanın ne kadar hızlı akıp geçtiğini hatırlatır. Zaman ve saatin uyumu kitapta muazzam bir şekilde anlatılmıştır. Bu uyumun yakalanmasını sağlayan zamanın ta kendisi ve zaman koruyucuları denilen saatçi ustalarıdır. Zamanın kendisi, Tannhaus ve diğer saatçilere, zamanın olması gerektiği gibi akması için onları görevlendirmiştir. Bu sayede yaptıkları saatlerin bir ruhu olduğuna inanmışlardır. Bu ruh sayesinde geçmiş ve geleceği birbirine bağlama şansı bulmuşlardır.

Yazarın, aslında kitabın başından beri kastettiği şey şuydu: “*Her sorunun çözümü, ancak zamanın başladığı yerdedir.*” (Tannhaus, 2020: 239).

1975 doğumlu aslen Adanalı bir gurbetçinin oğlu Bekir DEVELİ şüphe yoktur ki memleketimizin en tanınmış sunucu ve TV programcılarındandır. Biz kendisini her ne kadar TRT’nin Ramazan yüzü veya Anadolu’nun kendi halinde bir seyyahı olarak tanırsak da kendisinin Muhammed Emin YILDIRIM, Hayati İNANÇ gibi tanınmış isimlerle kitap çalışmaları da bulunmaktadır. Bu yazının konusu da işte bu kitap çalışmaları arasındaki ilk ve tek müstakil eseri olan “Allah Cümlemizi Korusun” adlı kitabıdır.

Kasım 2018 – İstanbul basımlı 141 sayfalık iş bu eser bir Profil Kitap yayınıdır. Türü için deneme veya söyleşi diyebileceğimiz kitabın genel yayın yönetmenliğini Münir ÜSTÜN, editörlüğünü Zeynep EKŞİ, kapak tasarımını Harun TAN yapmıştır. Kitap çeşitli konulardaki 5-6 sayfalık, (ön söz hariç) 21 yazıdan meydana gelmektedir. Bahs olunan yazıların başlıkları ise sırasıyla şöyledir; Su, Müzik, Gece, Ayna, Ahlak, Şükür, Dua, Uçak, Kedi, Dost, İrfan, iyilik, Zaman, Anne, Baba, Gezi, Köy, Televizyon, Cami, Kâbe ve Yalnızlık. Umumiyetle teknik veya bilimsel içerikli olmayan yahut akademik bir usule malik olmayan yazılar yazarın kendi his, fikir ve tecrübelerinin birikimi olmakla birlikte elbette ki milletimizin tarihine, kültürüne, inan-

BEKİR DEVELİ'NİN "ALLAH CÜMLEMİZİ KORUSUN" ADLI ESERİNE DAİR BİR KAÇ KELAM

Muhammed Baran Aslan
(ASBÜ Tarih Bölümü Mezunu)

cına ve değerlerine de kapı aralamaktadır. Her yazının baş kısmında o yazıyı özetleyecek bir takım özlü sözlere yer verilmiştir. Yazıların içerisinde de az da olsa şiir, atasözü ve özlü sözlere yer verilmiştir. Bazı yazılar ülkemizin milenyum öncesi sokak, köy ve hane kültürüne göz kırpmaktadır. Bazı yazılar da o yazının konusunun yazar tarafından enfüsi bir açıklamasının yapılmasıyla başlamaktadır.

Bekir DEVELİ'nin ninesi Fadime Hanım'a ithaf ettiği bu kitabın dili oldukça açık, seçik ve anlaşılırdır. Ağdalı bir dili olmayan kitap okunması kolay, günlük ve samimi bir üslupla hatta bazı yerlerde mizahi cümlelerle yazılmıştır.

Kitap içerisinde herhangi bir kaynakça, resim, fotoğraf, grafik vb. şeylere yer verilmemiştir.

Bekir DEVELİ'nin asıl işi/mesleği yazarlık olmadığı için eserin bütünü için fevkalade demek hakkaniyetsizlik olacaktır. Lakin gerek kıymetli hocaların sohbet-i ihvanında bulunmasından gerekse çok gezerek tecrübe kazanmış olmasından olacak ki yazılar çok güzel tespitler, çok faydalı ve farklı bakış açıları ve dahi çok latif kelime oyunları içermektedir. Kendisi de kitap içerisinde bu durumdan şöyle bahsetmiştir:

"Yazar değilim ben.

Bir şeyler yazmakla yazar olunamayacağını iyi biliyorum.

Heybemde öyle süslü kelimelerim

yok...
Ne kimsenin derdine derman olabilirim,
Ne de yol olabilirim yolunu kaybetmişlere...
Merhem de olamam kanayan yarınıza mesela...
Derdinize derman olamam belki ama dermanın kimde olduğunu söyleyebilirim...
Yol olamam belki size ama doğru yolu gösterebilirim...
Çare olamam belki ama çarenin kimde olduğundan haberdarım."

Eserin ismi de muhtevası kadar letaif içermektedir. Zira "Allah Cümlemizi Korusun" derken hem gramer manasında "cümle"den bahsederek bir asırdır dilimiz üzerinde oynanan oyunlara ve kelimelerimizin içinin boşaltılması hadiselerine üstü kapalı bir şekilde selam etmiş hem de sadece beni, seni değil cümlemizi yani hepimizi alemlerin meliki ve malikine, kısacası emanetin asıl sahibine emanet etmiştir.

Hasılıkelam çeşitli hususlarda, kendine has bir dille yazılmış, anlaşılır ve her seviyeye uygun bir deneme yahut söyleşi kitabı olarak okurlarını beklemektedir. Gerek bu yazıyı gerekse bahsettiğimiz kitabı kıraat buyurma nezaketinde bulunan karin-i kiram hazretatına teşekkür eder "Cümlemizi" Vacibu'l-Vücut Hazretlerine emanet eylerim.

Bekir Develi hayatımızda her an karşılaştığımız ve bir parçamız olan kavramlar üzerinden bir insan tasavvuru ortaya koyuyor. Çevremizdeki sıradan kahramanların öykülerini, kıyasına gelenlerin ikramsız kalmadığı bir su kaynağına benzetip, insanın ahlakla, gelenekle, modern dünyayla ilişkisine dair eleştirilerini içten bir duyarlılıkla paylaşıyor.

KUDÜS ŞAIRİ MEHMET AKİF İNAN ASBÜ'DE BİR PANEL İLE ANILDI

Kudüs Şairi olarak da bilinen aksiyoner ve şair Mehmet Akif İnan, ASBÜ Kültür ve Medeniyet Araştırmaları Merkezi, Mehmet Akif İnan Vakfı ve Eğitim-Bir-Sen Ankara 5 Nolu Şubesinin işbirliğinde bir panel ile anıldı. Panel Sezai Karakoç Salonu'nda gerçekleştirildi.

Mescid-i-Aksa

Mescid-i Aksa'yı gördüm düşümdü
Bir çocuk gibiydi ve ağlıyordu
Varıp eşğine alnımı koydum
Sanki bir yer altı nehr çağlıyordu

Gözlerim yollarda bekler dururum
Nerde kardeşlerim diyordu bir ses
İlk Kibleli benim ulu Nebi'nin
Unuttu mu bunu acaba herkes

Burak dolanırdı yörelerimde
Mi'raca yol veren hız üssü idim
Bellidir kutsallığım şehir ismimden
Her yana nur saçan bir kürsü idim

Hani o günler ki binlerce mü'min
Tek yürek halinde bana koşardı
Hemşehrim nebi'ler yüzü hürmetine
Cevaba erişen dualar vardı

Şimdi kimsecikler varmaz yanıma
Mü'minde yoksunum tek ve tenhayım
Rüzgarlar silemez gözyaşlarımı
Çöllerde kayıp bir yetim vâhayım

Mescid-i Aksa'yı gördüm düşümdü
Götür müslümana selam diyordu
Dayanamıyorum bu ayrılığa
Kucaklasın beni İslâm diyordu

Mehmet Akif İnan

Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı Osman Kayaer'in girişimleri ile ASBÜ Kültür ve Medeniyet Araştırmaları Merkezi, Mehmet Akif İnan Vakfı ve Eğitim-Bir-Sen Ankara 5 Nolu Şube iş birliğinde 11 Mart Pazartesi günü üniversitemiz Sezai Karakoç Salonu'nda "Kudüs ve Mescid-i Aksa Şairi Mehmet Akif İnan" paneli düzenlendi.

ASBÜ İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ejder Okumuş'un oturum başkanlığında yürütülen panel programında Mehmet Akif İnan Vakfı Başkanı Hıdır Yıldırım, Şair-Yazar Dr. İbrahim Demirci ve Şair-Yazar Faruk Uysal konuşmacı olarak yer aldılar. Panelde Hıdır Yıldırım "Mehmet Akif İnan'ın Biyografisi ve Aksiyon Yönü", Dr. İbrahim Demirci "Mehmet Akif İnan'ın Şiir ve Edebiyat Yönü", Faruk Uysal da "Mehmet Akif İnan'ın Dava Adamlığı" konu başlıklı konuşmalarını yaptılar.

Panel, Mehmet Akif İnan'ın Mescid-i Aksa şiirinin okunması ile başladı.

Oturum başkanı Prof. Dr. Ejder Okumuş, Gazze'nin işgale, Gazzelilerin de katlıma

uğradıkları böyle bir zamanda üstelik bir de Ramazan ayının ilk gününde bize Kudüs'ü hatırlatan Mehmet Akif İnan'ı yakından tanıyan üç kişi ile onu hatırlamak ve anmak çok duygulanıcı ve tefekkür ettirici bir etkinliktir, dedi.

İlk panelist Hıdır Yıldırım panelin yapılmasını teklif eden Osman Kayaer'e teşekkür ederek başladı konuşmasına. Yıldırım, Akif İnan'ın biyografisinden ve hayatının evrelerinden bahsederek dinleyiciye onunla ilgili doyurucu bilgiler verdi.

İkinci konuşmacı İbrahim Demirci, ben Akif İnan ile Konya'da yapılan şiir gecelerinden tanıştım. O benim Akif abimdir, dedi ve İnan'ın şiir ve edebiyat ile ilişkilerini anlattı. Ve yedi güzel adam diye isimlendirilen ekip ile olan bağlantısından bahsetti.

Üçüncü konuşmacı Faruk Uysal ise Akif İnan'ın dava adamlığı konusundaki görüşlerini aktardı. Onunla ve bir grup arkadaşıyla birlikte çıkardıkları kıyam isimindeki dergiden bahsetti.

Uysal, Akif İnan'ı iki bakımdan tenkit ettiğini söyleyerek konuşmasını bitirdi.

Deniz Poyraz
(ASBÜ müze personeli)

Edebiyat Tarlasının Arazi Haritası: Harold Bloom

ğunu öne sürüyor. Milton, Wordsworth, Shelly, Keats, Tenny-

masdır aslında. Bizim o kişinin malumatıyla olan bağımıza “gelenek” adı verilir, zira gelenek bir nesli aşan, genel olarak taşan

bir etkilenme biçimidir. Bloom, eserinde “şimdiye kadar okuduğum en iyi gelenek çalışması” diye nitelendirdiği, Ernst Robert Curtius’un tam teşekküllü Avrupa Edebiyatı ve Latin Orta Çağlar eserinin bu konuda varıp varabildiği şu sonucu hatırlatıyor: Batı edebiyat geleneği “ancak” Homeros’tan Goethe’ye kadar geçen yirmi beş asır boyunca berrak bir şekilde anlaşılabilir.

Dolayısıyla, Goethe’den sonra yaşanan iki asır boyunca neyin kanona dahil olacağını bilemeyiz, diyor Bloom. Edebiyat dünyasında da şiirin akademiden ayrılması gerektiğine dair “tutkulu sözleri” de yersiz buluyor. Özellikle Homeros ve akademinin sıkı sıkıya bağlanmasından yirmi beş bin yıl sonra böyle iddialarda bulunulması, Bloom’a saçma geliyor. Neticede Bloom, edebiyat eleştirisinde bazı keşfedilmemiş bölgeleri gezerek yeni dünyalara açılmak isteyen okuyucular için bu “arazinin” haritasını çıkarıyor. Modern metinlerin önceki metinlerle ilişkisini aydınlatarak şair ile seleflerin edebî mirasına katkı sağlıyor. Yanlış Okuma Haritası, edebiyat ve özellikle de şiir türü üzerine düşünen herkes için önemli bir metin. İyi okumalar.

Elliye aşkın kitaba imza atan Amerikalı edebiyat insanı Harold Bloom, bugüne dek dilimize çevrilen pek çok eseriyle Türkiye’de de sevilen bir yazara dönüşmüş durumda. Akademik kariyeri ve özgün çalışmaları, Bloom’u çağımızın önemli edebiyat eleştirmenleri arasına taşıdı. Bloom, klasikler alanında lisans eğitimini tamamladıktan sonra, akademik kariyerinin ilk adımını Yale Üniversitesi’nde atmış. Aynı üniversitede kıdemli profesör unvanına kadar yükselmiş ve öldüğü güne dek burada eğitim vermeye devam etmiş. Harvard’da Charles Eliot Norton Şiir Profesörü görevini üstlenmiş; Roma ve Bologna Üniversitelerinden fahri unvanlar almış. Amerikan Sanat ve Edebiyat Akademisi tarafından eleştiri alanındaki faaliyetlerinden ötürü Altın Madalya ödülüne layık bulunmuş.

Bloom, geçtiğimiz günlerde Ke-tebe Yayınları etiketiyle Türkçede de yayımlanan Yanlış Okuma Haritası’nda, en çok tartışılan eserlerinden Etkilenme Endişesi’nin önerdiği teorisinin pratikte nasıl işlediğini gösteriyor. Kaleme aldığı şiir teorisine şiirsel etkilenmeyi ve bir şiiri nasıl okumamız gerektiğini anlatırken, şiirlerdeki imgelem döngülerinin, seleflerin şiirlerine birer tepki ve savunma oldu-

son, Whitman, Dickinson, Stevens, Warren, Ammons ve Ashbery gibi birçok şairin metinlerinden örneklerle, okuma eylemimizin neredeyse imkânsız, hatta yanlış bir okuma olduğunu iddia ediyor.

Kuşkusuz sanatın tüm disiplinleri belli bir geleneğin içinde yükselir. Yer yer buna başkaldıran sanatçılar/eserler çıksa bile, nihayet, her sanatsal disiplin kendi kronolojisini oluşturur ve kanonik ürünler bu tarihsel izlencede yerini alır. Peki edebiyatta, bilhassa şiirde gelenek nedir? Klasik ne demektir? Kanon geleneğe nasıl bakar? Kabul edilmiş klasiklerin kanonu nasıl oluşur ve nasıl çözülür? Bütün bu geleneksel sorular özetle basit ama diyalektik bir soruya dönüştürülebilir: Gelenek biz mi seçeriz yoksa o mu bizi seçer ve seçmek veya seçilmek bunca önemli bir şey midir? Gelenek olmadan yazmaya, öğretmeye, düşünmeye veya okumaya çalıştığımızda ne olur?

Bu soruyu “Ne mi olur? Hiçbir şey,” diye yanıtlıyor Bloom. Çünkü kimse taklit olmadan yazamaz, öğretmez, düşünemez, okuyamaz ona göre. Taklit ettiğimiz şey de başka birisinin yaptığı şeyler, yani onun yazısı, öğretimi, düşüncesi veya oku-

Bireyin Toplum İçerisindeki Davranışları Üzerine Kimlik Sorgulaması; Kara Kitap

Umut Bektaş Erol
(Türk Dili ve Edebiyatı Bl. Mezunu)

Tanzimat ile başlayarak günümüze kadar süregelen ve öyle anlaşılıyor ki uzun yıllar daha devam edecek olan Batılılaşma düşüncesi, toplum ve ferd nezdinde çok çeşitli problemlere yol açmaktadır. Bu nedenle gelenek olarak isimlendirilen Doğu düşüncesinin ve modern olarak görülen Batı düşüncesinin aynı anda muhafaza edilmek istenmesi düalizme sebep olmaktadır. Bu durum hem bireyi hem de aydını çıkmaza sürüklemektedir. Bu hal, doğal olarak Türk edebiyatına konu olmaktadır. Türk edebiyatının en önemli yazarlarından biri olan Orhan Pamuk’un Kara Kitap isimli romanında ele alınan “kendi olma” düşüncesi bu dualizmi irdelemektedir.

Romanda “kendi olma” düşüncesi Mevlana’yı “anıştırma” çizgisinde metinlerarası ilişkisi içerisindedir. Mevlana’nın Şems-i Tebrizi ile Konya şehrinde karşılaşması sonrası birbirini besleyen yaşamları ve Mevlana’daki değişim ve dönüşümlerden kaynaklarda söz edilmektedir.

Romanda metinlerarası ilişkiler ile iki ana kahraman olan Celal ve Galip üzerinden kimlik sorgulaması yapıldığı, kahramanların diğer yaşamları ve kişileri

doğular niteliktedir

doğular niteliktedir

Bir Cumhuriyet Öyküsü: ÇINAR

İrem Nur Yalçın

(A. Ü. Türk Dili ve Edebiyatı)

Yazar Prof. Dr. Nurullah ÇETİN tarafından kaleme alınan "100. Yılında Cumhuriyetimizi Anlamak" adlı eserde 600 sene boyunca topraklarımızın hâkimi olan Osmanlı devletinin son dönemlerinde yaşadığı siyasi, toplumsal ve kültürel sorunlar ile birlikte yeni rejim olan Cumhuriyet rejiminin ilan edilmesi için gerekli şartların sağlanması ve 1920 yılında saltanat rejiminin kaldırılmasıyla başlayan yeni devlet düzeninin topluma yansımaları süreci ülkemizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ilkeleri konu alınarak okuyuculara aktarılmıştır.

Uçurumun kenarında yıkık bir ülke... Zümrüdüanka misâli küllerinden yeniden doğan bir ülke... Uzun yıllar süren savaşların ve kargaşanın getirdiği tüm sorunlar halkın birlik ve beraberliği ile çözüme kavuşmuş ve bu topraklarda tarih sil baştan yazılmıştır. Her ülke kurucusunun ilkelerine bağlı olmakla mükelleftir aksi takdirde mevcut ülke uzun yıllar boyu tarih sahnesinde kalmaz, yıkılır, yok olur... Her devlet kendini ayakta tutan birtakım yasalara, kanunlara ve ilkelere sadık kalmalıdır. Yazar bu eserinde devletimizin saltanat rejiminden cumhuriyet rejimine geçmesi ile yaşadığı intibak sürecini kendi yorumlarıyla okuyucularına izah etmiştir. Turan Türk Birliği ideali çerçevesinde Lozan Antlaşması ve ülkemiz siyasî sınırları başta olmak üzere cumhuriyetimizi bugünlere taşıyan kimlik değerleri eserde detaylıca anlatılmış olup okuyucularına yüzyıllık süreçte

yaşanan olaylar Türk tarihinin derin arşivlerinden yararlanılarak aktarılmıştır. Turan Türk Birliğinin ancak Milliyetçilik ilkesi ile sağlanabileceğinden bahseden yazar, Türk devletlerinin gelişmesinin ve ilerlemesinin bu ilkeye sadık kalarak mümkün olabileceğine dikkat çekmiştir.

Prof. Dr. Nurullah ÇETİN eserinde ülkemizin yüzyıllık cumhuriyet sürecinde milliyetçilik kavramını zemin olarak görüp diğer tüm ilke ve yasaların bu zemine göre şekillendiğini anlatmıştır. Din bireyseldir ve millî değerlerimizin bir parçasıdır. Din ve anayasa birbirinden bağımsız kurallara bağlıdır fakat her ikisi de toplumu düzenlemek ve insanlara rehberlik etmekle mükelleftir. Yazarın da eserinde ifade ettiği gibi millî kimliğimizin ilk unsuru olan Müslümanlığımızı dinimize rehberlik eden Hz. Muhammed Mustafa ile ikinci unsurumuz olan Türklüğümüzü de 1919 yılından cumhuriyetimizin yüzüncü yılına kadar geçen süreçte Mustafa Kemal'e borç bilmeli ve genç nesillere aktarmalıyız. Yazar eserinde milletimizi millet yapan bu kimliğimizin bizlere miras olarak bırakıldığını eserinin son söz kısmında okuyucularına kendi yorumlarıyla ifade etmiştir. Din ve devlet yönetim işlerinin birbirine karıştırılmaması gereken iki ayrı değer olduğunu, toplumun ilerlemesinin önündeki karanlığın akıl ve bilim meşaleleri ile aydınlığa kavuşabileceğini belirtmiştir.

Cumhuriyetimizi anlamak...

Prof. Dr. Nurullah ÇETİN

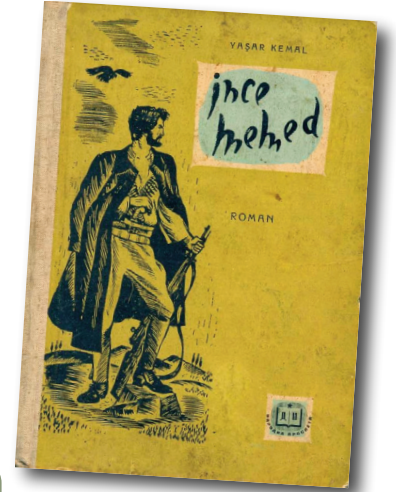

Onu anlamak, onun ilkelerini idrak edebilmek, onun zihniyetini ve geleceğe dair derin düşüncelerini anlamaktan geçer. Cumhuriyetimizi anlamak... Uzun ve zorlu savaşlardan sonra toplumun askerî ve sivil olarak iki temel gruba ayrıldığı günlerde yaşanan olayları anlamaktan geçer. Cumhuriyetimizi anlamak... Ezan, bayrak, vatan başta olmak üzere aziz Türk milletinin, yüzyıllık koca bir çınar ağacının her zerresini oluşturan dinî ve millî değerlerimizi anlamaktan geçer. Cumhuriyetimizi anlamak... Milliyetçi bir pencereden, masmavi gözlerin manzarasına bakmaktan geçer. Milletimizin uzun yıllar boyunca bugün geldiği noktaya varabilmek umuduyla topyekûn verdiği kanlı mücadeleyi bir mumun ışığında yazdığı millî marşımızda anlatarak Türk milletinin mücadelecî ruhunu nice yüzyıllar boyunca diri tutacağından zerre şüphemizin olmadığı ve bu yüzyıldan sonra da mısralarını her okuduğumuzda Türk milletinin geçirdiği zorlu süreçlerin milletimizde açtığı derin yaraları daha iyi anlayacağımız şair Mehmet Akif ERSOY'un şehitlerimiz için dilinden dökülen şu mısralarıyla eserimizi noktalayalım:

"Sen ki, a'sâra gömülse taşacak... Heyhat,

Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihat..."

İnce Memed Bana Ne Dedi

Nafia Nur Aydemir

(G.Ü. Hemşirelik Fak. Öğr.)

İnce Memed Yaşar Kemal tarafından yazılan ve Cumhuriyet yıllarının başında Anadolu'yu ve insanını anlatan bir kitaptır. Toplam dört ciltten oluşan bu kitabın ilki 1955 yılında sonuncusu ise 1987 yılında yayımlanmıştır. Hürriyet Pazar tarafından oluşturulan yüz kişilik jüri tarafından belirlenen "Türk Edebiyatının Gelmiş Geçmiş En İyi 100 Romanı" listesinde bir numara seçilmiştir.

Kitap Çukurova'da bulunan Değirmenoluk köyünün tasviriyle başlar. Kitaptaki ana kahraman bu köyde yaşayan Memed'dir. Yoksul bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir ve küçük yaşta babasını kaybetmiştir. Annesi ile birlikte yaşayan İnce Memed içinde kötülük olmayan, cesaretli, akıllı ve yardımsever biridir. Romanın diğer önemli karakterlerinden biri olan Abdi ağa ise beş köye ağalık yapar ve halkın malına el koyar, onlara zulmeder. İnce Memed doğduğundan itibaren Abdi ağa tarafından birçok haksızlığa uğramıştır. Bu duruma dayanamayıp zaman zaman köyden kaçma girişimlerinde bulunmuştur. Lakin Memed'in eşkiya olma serüveni sevgilisi olan Hatçe'yi Abdi ağanın yeğenine vermek istemeleri üzerine köyden Hatçe'yle beraber kaçmasıyla başlar. O günden sonra dağlara çıkarak eşkiya olur. Ancak iyi kalpli oluşundan bir şey kaybetmez ve her zaman doğrunun ve haklının yanında yer alır. Roman boyunca İnce Memed hem annesinin hem de Hatçe'nin özlemiyle sınıyor ve içinde

Abdi ağaya karşı duyduğu intikam alma isteği gittikçe artar. Annesinin ve Hatçe'nin ölümünden sonra Abdi ağayı öldürür ve intikamını alır. Lakin Memed öldürse bile kötülerin yok olmayacağını yaşayarak öğrenmek zorunda kalacaktır.

Cumhuriyetin ilk yıllarını anlatan bu romanda Anadolu insanının ne kadar geri kalmışlığını ve cahil bırakılmışlığını görebiliriz. Bu durumun oluşmasında da en çok ağalık sisteminin etkisi vardır. Kitapta gördüğümüz üzere ağalık sistemi, köylünün hem toprağına hem de buğdayına el koyup açlıkla tehdit eden ve aynı zamanda insanların köyden dışarı bile çıkmasına izin vermemekle cahil kalmasına sebep olan bir yapıdır. Bu durum Anadolu da yirminci yüzyılda geçmesine rağmen bizlere orta çağ Avrupasındaki feodal sistemi hatırlatır.

Roman gerçek olaylardan ve halk hikayelerinden esinlenerek yazıldığı için Anadolu halkının sosyoekonomik durumunu çok net bir şekilde görebiliriz. Cumhuriyetin ilk yılları olduğu için kurtuluş savaşında her şeyini savaşta harcayan ve başarı elde eden bir toplumun ağalık düzeninin altında ezilmesi, yıllarca süregelen bu düzenin değişmesi gerektiğini gösterir. Lakin bu uzun ve sancılı bir süreçtir. Bu süreç boyunca İnce Memed gibi kişiler başkaldırı gösterse bile sorunu kökten çözemezler. Günümüzde bile bu değişim süreci halen devam etmektedir.

FİLİSTİNLİ ÇOCUKLARA YÖNELİK HAK İHLALLERİ RAPORUNUN SÖYLEDİKLERİ

Aleyna Baykuş

(Türk Dili ve Edebiyatı Öğrencisi)

Yusuf Atılgan'ın ikinci romanı olan Anayurt Otel (1973), otelin hem kâtipliğini hem de yöneticiliğini yapan Zebercet'in iletişimsizliğini, yalnızlığını, cinsel sorunlarını ve nihayetinde intiharını anlatır. Roman, özelde Zebercet karakterinin, genelde ise toplumsal uyumsuzluk yaşayan bireylerin toplum içinde yabancılaşmasını ve buna bağlı olarak yaşadığı travmaları merkeze alır.

Zebercet'in dünyası ölü tanıdıklar ve yaşayan yabancılarla doludur. Yazar, okuyucunun ilgisini Zebercet'in sıradan olaylar karşısında içinde yaşadığı bunalımlar vasıtasıyla çekmeye çalışır. Zebercet, romanda fiziksel özellikleri veya bedensel varlığı ile değil düşünceleri ile yaşar. Zebercet karakteri geleneksel hayat tarzıyla uyumlu olmadığı gibi etrafındaki insanlara karşı bir sorgulama halindedir. Birçok özelliği ile Zebercet alışılmış merkezî karakterlerden uzak, tipolojiye dönüştürülemeyen bir karakterdir. Yusuf Atılgan romanında sınırları ve çizgileri kesin olmayan karakterler yaratmıştır. Sadece Zebercet özelinde değil, romandaki bütün karakterler genelinde söylenilebilir ki; yazar hayatın içindeki şölene katılmaya zorlanan karakterlere yer vermiştir. Romanda karakterler yazardan bağımsız işlerler. İçinde buldukları bağlam, odağına aldıkları meseleler ve belleklerinin geçmişi gibi sebeplerle farkı algılama biçimleri oluşur. Anayurt Otel'in karakterleri farklı toplum düzeyleri tarafından temsil edilir ve bütün sosyoloji verilmeye çalışılır.

Eser genel tema olarak ele alındığında kahramanlarda toplulardan kaçma ve toplulardan soyutlanma davranışının yoğun olarak bulunduğu görülür. Zebercet'in kırılma yapıyla örtüşen bir durum, otelin isminin "Anayurt" olmasıdır. Otel ismini tıpkı Zebercet gibi hayatın gerçekleriyle yüzleşmekten kaçanların, zorluklara göğüs geremeyenlerin kendilerini bir nevi teselli etme çabalarından alır. Romanın birçok sahnesinde Zebercet'in doyum ulaşılamayan cinsel açlığına değinilir. Kahramanın yaşadığı cinsel problemler ve dürtüler kişiliğinin ayrılmaz parçası olur. Zebercet'in davranışlarına yön veren aitsizlik, sevgisizlik ve bunların yokluğu nedeniyle doyum bir türlü ulaşılamayan cinsel arzudur. Romanda olaylar iki temel mekân üzerinden gelişmektedir: Otel ve Kent. Otel, adeta bir roman kişisine dönüşmüştür. İçine doğup büyüdüğü, başka bir deyişle kendisini bir birey olarak, koşulunun belirlediği sınırlar içerisinde kurduğu bu mekân Zebercet için aynı zamanda hem ev hem iş yeridir. Romanın ana teması, bireysel yalnızlık ve yabancılaşmadır. Gerek bu hisleri yansıtmakta gerekse Zebercet'in yaşadığı psikolojik bozuklukların anlatımında mekân önemli bir rol oynamaktadır. Yazar, eserde sık sık kullandığı betimleme, bilinç akışı ve iç monolog gibi anlatım biçimlerini başarıyla uygulamıştır. Eserde mekân ve kişi betimlemeleri ile okuyucunun zihninde somutlaştırmaya yardımcı olunmuştur. Yazar iç monologlar vasıtasıyla kahramanı kendi vicdan mahkemesinde yargılar.

Mustafa Eminoğlu

(ASBÜ Hukuk Müşaviri.)

Soykırımcı İsrail'in Hedefi Çocuklar

"Filistinli Çocuklara Yönelik Hak İhlalleri Raporu"

Filistinliler, 7 Ekim 2023 tarihinde Aksa Tufaniyle Uluslararası Hukukta tanınmış meşru müdafaa ve self-determinasyon (kendi kendini yönetme) haklarının bir gereği olarak 1948 Tarihinde işgal edilmiş kendi topraklarına girdiler. Filistinliler, saatler içerisinde bölgenin hesap sorulmaz ve süper gücüne karşı büyük bir hezimet yaşattılar. İsrail, bu hezimetin intikamını hastaneleri bombalamak, çocukları katletmekte buldu. Uluslararası Medya Filistinlilerin 7 Ekim tarihindeki haklı karşı saldırısını adeta tüm sürecin başıymış gibi İsrail'e sebepsiz bir saldırı olduğunu lanse ederek onlarca yıldır süren işgali ve zulmü konuşmayı sürekli olarak sansürlemiştir.

"İsrail Sorunu" meselesine adalette yaklaşıldığında sorunun oldukça açık ve anlaşılabilir olduğu görülecektir. Bir tarafta toprak işgali diğer tarafta bu işgalin bertaraf edilmesi, bir tarafta hırsızlık diğer tarafta savunma, bir tarafta işkenceler ve keyfi öldürmeler diğer tarafta bu zulme karşı direniş vardır. Taraflardan birinin propaganda gücünün oldukça fazla olması hakikati değiştirmeyecektir. "İsrail Sorunu" batılı devletler tarafından kurdurduğu 1948 tarihinden bu yana yoğunluğu dönem dönem azalsa da zulümler silsilesi olarak ilerlemiştir. İsrail sürekli olarak suç işlemiş ve bu suçlar hep

müeyyidesiz kalmıştır. Bu durum ise İsrail'in yeni suç işleme ihtiyacını doğurmuştur. Uluslararası hukuk İsrail aleyhine kararlar olsa dahi uygulanmadığı için etkisiz ve zayıf kalmıştır. Bu zayıflığa rağmen son yaşanan gelişmelerde Güney Afrika tarafından Uluslararası Adalet Divanından açılan Soykırım davasında görüleceği üzere hukuki yolların önemi; suçluyu sanık kürsüsüne oturtabilme ve hesap verdirebilme gücü dolayısıyla oldukça fazladır. Bu yolların etkin kullanımı terör devletinin hizaya getirilmesini sağlayacak etkenlerdendir.

Kudüs ve Hukuk Topluluğu ile Yeryüzünde Adalet Platformunu oluşturan hukukçular tarafından hazırlanan "2022 yılı Filistinli Çocuklara Yönelik Hak İhlalleri Raporu" 2023 yılı Kasım ayında kamuoyuna sunuldu. Rapor, Filistinli çocuklara yapılan hak ihlallerini kronolojik olarak sıralamanın yanında, çocuk hakları ve çocuk hak ihlallerine ilişkin detaylı bilgiler ile uluslararası sözleşmeleri içermektedir.

Tanıtım yazımıza konu olan rapor, terör devletinin Filistinlilere özellikle de çocuklara yönelik sistematik saldırılarının bir politika programı çerçevesinde işlendiğinin de bariz bir göstergesidir. Raporda öncelikle hak ihlallerinin tanımı ve açıklamaları yapılarak detaylı açıklamalarına yer verilmiştir. Bu kapsamda 16 temel başlıkta çocuklara yönelik hak ihlalleri tespit edilmiştir; Yaşama Hakkı İhlali, İşkence, Fiziksel Şiddet ve Yaralama, Keyfi Tutuklamalar, Ev Hapis-

leri, Eğitim Hakkı İhlalleri, Dini İnanç ve İbadet Özgürlüğünün İhlali, Barınma Hakkı İhlalleri Yıkımlar ve Sürgünler, Ev Basınırları, Sağlık Tedavi İmkanlarına Erişim Hakkının İhlalleri, Zorunlu Göç ve Mültecilik, Seyahat Hakkının İhlali, Kontrol Noktaları Barikatlar, Aile Parçalanması, Toprak Müsaderesi, Sokağa Çıkma Yasakları ve Toplu Cezalandırmalar temel başlıklarında açıklamalar getirerek raporda yer verilmiştir.

Raporun ikinci bölümünde ise medya kuruluşlarından ve onlarca farklı kaynaktan tespit edilen hak ihlalleri gün gün işlenerek raporda yer verilmiştir. Raporun sonuç kısmında 2022 yılında çocukların yaşadığı ihlallerin genel bir istatistiği de verilmiştir. Ancak yer alan rakamlar kayıtlara geçebilen oldukça sınırlı bir alandır. Kayıtlara geçmeyen belki binlerce daha ihlalin olduğundan bahsetmek gerekmektedir. Öneriler kısmında ise devletler ve uluslararası kuruluşlar tarafından acilen atılması gereken adımlara yer verilmiştir. Raporun son kısmında kaynakça ve Uluslararası Çocuk Hakları Mevzuatına İlişkin 38 ayrı sözleşmeye atıf yapılarak araştırmacılarının yararlanmalarına sunulmuştur.

Soykırımcı İsrail'in suçlarının 7 Ekim 2023'te başlamadığını, sistematik ve yaygın bir şekilde Filistinli çocukları hedef aldığını açıkça gösteren bu rapordan istifade etmek isteyenler www.kudusvehukuk.com internet adresinden raporun Türkçe ve İngilizce haline ulaşabilirler.

STEPANÇIKOVO KÖYÜ'NDE BİRAZ VAKİT GEÇİRMENE NE DERSİNİZ?

Muhammed Kaan Özer
(ASBÜ Hukuk Fakültesi Öğrencisi)

Stepançikovo Köyü, Dostoyevski'nin diğer eserlerine göre birçok farkı bünyesinde barındıran bir roman. Kitabı, yazarın diğer eserlerinden ayıran iki bariz noktada var.

Öncelikle kitap 250-300 sayfa uzunluğunda, Dostoyevski'nin diğer eserlerine kıyasla kısa sayılabilecek bir roman.

İkinci olarak romanda yazarın diğer eserlerine göre çok daha ferah bir üslup kullanılmış: cümleler daha kısa tutulmuş, tasvirler abartılmamış, eserde işlenen konuların tabiatına uygun olarak komik denebilecek bir üslup kullanılmış.

Roman, Stepançikovo adlı köyde yaşayan Yegor İlyiç Rostanev, onun çocukları, ev halkı ve komşuları üzerine odaklanıyor. Kitabı kaleminden okuduğumuz kurmaca Petersburglu Sergey'in ilk cümlesinden dayısı olarak tanıştığımız Yegor İlyiç, eski bir Hüsar subayı. Kaderin tatlı bir cilvesiyle Stepançikovo köyünü iktisap edip buraya yerleşiyor.

Zaten kitapta karşılaştığımız birçok karakter de bu olaydan sonra ortaya çıkıp zavallı Yegor İlyiç'e yanaşılıyor. Emekli subayla böyle bir ilişkisi olmayan karakterler de bu olayla onun malvarlığı haline gelen serfler.

Kitapta, serfliğin henüz yasal olduğu ancak bu durumun pek de uzun sürmeyeceğinin sinyallerinin çok net şekilde görülebildiği bir dönem anlatılıyor.

Kitapta Foma Fomiç'in yüzüzlüklerini, Yegor İlyiç'in dul annesinin nankörlüklerini, Tatyana

İvanovna'nın neredeyse emekli subayla evlenmek üzereyken kaçırılışını okurken nefesinizi tutacağımız, bir sayfa sonra ne olacağını merak edeceğimiz bir du-

Ne var ki devrimden etkilenip ülkesindeki monarkları tahtından indirmeyi, boyarların ellerinden silahlarını almayı veya serfliği bitirmeyi düşünmüyor. Bunun yerine, çiftlikteki yaşlı kölelere

Fransızca öğretmeye çalışıyor.

Fransız entelektüel birikimine hayran olan emekli soytarı, hamisi Yegor İlyiç'in kesesinden düzenli olarak Fransızca kitaplar, dergiler sipariş ediyor ancak ölümünden sonra odasına girenler görüyor ki, bu yayınlardan çoğunun kapağı dahi açılmamış.

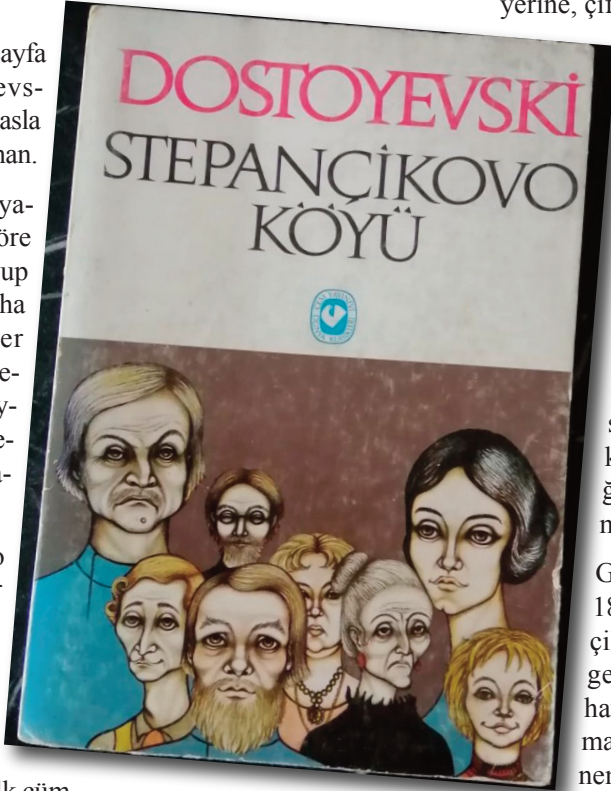
Genel olarak eser, 1800'lü yıllarda Stepançikovo'da birkaç saat geçirmek isteyenlerin hayal kırıklığına uğramayacağı bir eser. Dönemin ruhunu okura geçirebilen, mezkur dönemde insanların ne tür dertleri olduğunu, nasıl yaşadıklarını, nelerle meşgul olduklarını açıkça önümüze koyan kitabında Dostoyevski; herhangi bir olayı anlatmaya çalışmamış.

Kitap boyunca bir tarafta sabahtan akşama kadar çalışıp karnını doyuramayan serflerin hayatlarını; bir tarafta ise o serflerin çalışmalarını hayatını kazanarak günlerini geçiren, bu sayede kendilerine serflerin rüyalarında beyaz öküz görmelerini dert edinmek zorunda kalan köle sahiplerinin hayatlarını ve bu iki tür hayatın sürekli olarak birbiriyle iç içe geçişi anlatılmaya çalışılmış ki bana sorarsanız, gayet başarılı olunmuş.

rum yok. Kitap yazılırken de böyle bir durum amaçlanmamış zaten.

Stepançikovo Köyü, okuru 19. asır Rusya'sına çekip orada birkaç saat geçirtmek için yazılmış olmalı. Belki de sadece bir gazetede tefrika edilip Dostoyevski'nin kumar parasını çıkarmak için yazılmıştır, emin değilim. Şurası kesin ki, Dostoyevski bu romanı yazarken saydığım amaçların ikisine de ulaşmış.

Kitapta adını en çok duyduğumuz Foma Fomiç'i okurken, kendimi yanlış Batılılaşma konulu bir Tanzimat romanı okur gibi hissettim. Görünen o ki Fransız Devrimi'nden fazlasıyla etkilenen Fomiç, ülkesinde de benzer bir düzen kurmak istiyor.

Sahi umudu bitince mi insan ölür?

Nurcan Aydemir
(AYBÜ Hemşirelik Bl. Mezunu)

İnceleyeceğimiz kitap Alman yazar Johan Wolfgang Von Goethe tarafından 1774 yılında kaleme alınmış olup aşk, umut ve umutsuzluk arasında bir duygu ile intihar girişiminde bulunan genç ressam Werther ve âşık olduğu Lotte isimli bir kızı anlatmaktadır. Öncelikle romanımızı baş kahramanın arkadaşına yazdığı mektuplardan oluştuğunu söylemeliyim.

Romanın okura kazandıracaklarına gelecek olursak; Roman bize bir insanın duygularındaki değişimi, umudu ve bir insanın duyguları ile hareket etmenin neler doğurabileceğini göstermekte. Aslına bakarsanız bu bakış açısı biraz kişisel. İnsanoğlu var olduğundan beri duyguları, aklı, mantığı ve nefsi ile savaşmayı kendine düstur edinmiş ki bu asırlarca devam etmiş. Romanımızda da şahit olduğumuz üzere genç ressam Werther Lotte'ye karşı derin ve tutkulu bir hisse kapılıp o hissini peşinden gitmiştir. Lakin her an insan kalbindekini yaşayamaz- yaşamamalıdır da bence. Lotte nişanlıdır ve Werther bunu bilmeden genç kızı sevmiş. Gerçi bir âşık için bu bilgi ne kadar kayda değer orası meçhul. Werther hep ümit etmiş, bir gün evet bir gün Lotte benimle olacak ve beni sevecek diye. Fakat Werther hep hayallerde yaşamış. Lotte nişanlı ile dünya saadetine kavuşurken Werther acılar içinde kabullenmeye çalışmış. Az önce bahsettiğimiz üzere âşık için vazgeçmek çok zordur. Werther' de öyle yapmış vazgeçmemiş. Ölene kadar umut ile umutsuzluk arasında gidip gelmiş.

Sahi umudu bitince mi insan

ölür yoksa ölüncü mi umutlar biter. Bana kalırsa umut biterse insan yaşasa da nefes alan bir ölüdür. Werther de böyleydi. Nefes alan bir ölü. Yaşamak için nefes alıp vermek yetmez. Romana gelecek olursak değerli yazar Johann Wolfgang Von Goethe bu romanı ile ses çıkarıp iz bırakmıştır. Kimisine göre intiharı yaygınlaştırıp meşrulaştırdığı söylene de benim fikrime göre okurun romandan ne almak istediğine göre değişir bu. Romanımızı günümüze uyarlayacak olursak, günümüzde daha çok duygular yerine hırslar meta önem kazandığı için insanlar oturup da ben ne hissediyorum ne için yaşıyorum diye sorgulamak yerine taptıkları emelleri uğruna koşmaktadır. Bu demek değil ki imkânsız bir aşka tutul sonra intihar et ki romandan çıkarmamız gereken fikir bu değil. Roman vesilesi ile duyguları hissetmeli insan. Sevmeli doğayı, insanları veyahut sevecek başka bir unsuru. Onun için uğraşarak ruhunu doyurmalı. Werther' de böyle yapmış. Duyguları uğruna içinden geldiği gibi yaşamış. Fakat umudunun bitmesi üzerine, sevgisini inancına göre diğer bir dünyada yaşayacağını düşünüyor.

Roman okura bir duygunun insana acı da mutlulukta getirebileceğini göstermektedir. Zaten insan nedir ki bir nefes, bir kan ve bir de duygular değil midir? Acaba kahramanımız Werther günümüzde yaşasa nasıl bir haleti ruhiyede olurdu. Yazımızı noktalarırken Werther gibi dostlara romanı öneririm. Yollarını bulmada bir ışık olabileceğini umut ederim.

“ERDEMLİ İNSANIN YOL HARİTASI” KİTABI ÜZERİNE DÜŞÜNMEK

Merve Nur Bolat

(ASBÜ İlahiyat Fak. Mezun Öğr.)

Miladi 994 yılında Endülüs’ün Kurtuba şehrinde doğan İbn Hazm, İslam dünyasında çok yönlü bir âlim olması ile karşımıza çıkmaktadır. O, yalnızca ilahiyat konulara değil, aynı zamanda edebiyat, tarih ve felsefeyle de ilgilenmiştir. Günümüzde müntesibi kalmayan Zâhirî mezhebinin önde gelen temsilcilerinden biri olan İbn Hazm, İslâmın itikadi sorunlarını derinlemesine inceleyerek pek çok tespitte bulunmuştur. Endülüs’te yaşanan siyasi gelişmelerden olumsuz etkilenen İbn Hazm, Endülüs’ten ayrılarak Şâtibe bölgesine yerleşti. 1064 yılında Huelva’da vefat etti. Hayatı boyunca İslâm dini için pek çok araştırma ve incelemelerde bulunan İbn Hazm’ın eserlerinden biri olan “Erdemli İnsanın Yol haritası” adlı bu kitap, hemen her tabakadan okuyucunun istifade edebileceği cinsten bir çalışmadır.

Cemal Aydın’ın çevirmiş olduğu İbn Hazm’a ait olan kitap, giriş ve on dört ayrı başlık olmak üzere toplam on beş bölümden meydana gelmiştir. 124 sayfadan oluşan kitabın her bir bölümünün kendine ait has bir üslubu bulunmaktadır. Dil ve anlatım özellikleri bakımından ise kolay akıcı bir dile sahiptir. Yazar, her bölümde konuyla bağlantılı örnekler vererek konu bütünlüğünü sağlamıştır. Ancak kitabın birkaç bölümünde konu üzerinde gereğinden fazla açıklamalara yer vermesi okuyucuyu sıkabilmektedir. Kitabı genel çerçevede ele alacak olursak eğer kitap sosyolojik bağlamda ele alınarak toplumsal hayat üzerinde incelemeleri ve öğütleri içermektedir. Teistik bir bakış açısıyla ele alınan bu kitap, yalnızca İslâmî li-

teratür üzerinden değil aslında hemen her insanın kendisinde bulundurması ve bulundurması gereken özelliklere yer vererek bütün insanlığa öğütler vermiştir.

Öyle ki insan, yaratılış gereği doğar, büyür ve ölür. Hayat ise bu kısa döngüye kapılacak kadar uzun değildir. Hiçbir şey için kendisini dünyanın sonuymuş gibi üzüp kalbini yormamalıdır. Çünkü burası dünya, bir bakmışsın bugün varsın, yarın bir ihtimal... Dolayısıyla insan, dünyada iken iyi ve ahlaki değerleri bünyesinde barındıran biri olmanın yolunu tutmalıdır. Erdemli insan olmanın yolu, çeşitli niteliklere sahip olmaktan ve kötülüklerden uzak durmaktan geçmektedir. Kitap tam da bize bu konuda çeşitli nasihatler vermektedir. Bunu bize daha ilk bölümden vererek başlayan İbn Hazm, ilk bölümde Nefislerin tedavisi ve ahlâkın düzeltilmesi ile söze başlamaktadır. Hayattaki hiçbir şeyin kalıcı olmadığını bilakis geçici olduğunu ifade eden İbn Hazm, yapılan şeyin yalnızca yaratan için yapıldığında neticeye ulaşabileceğini şu dizeleri ile ifade ediyor: “Gerçek şudur ki, kavuştuğun her emelin sonu hüzdür. Çünkü önünde onunda ya o seni bırakır ya da sen ondan vazgeçersin. Allah için yapılırsa bu kuralın dışında kalır” İnsan fitrat üzere bir şeylere inanma üzerine yaratılmıştır. Din de bu hususta insanın sosyal hayatına yön vererek hayatını idame etme hususunda katkılar sunan bir olgudur. Geçmişten bugüne kadar insanlık tarihine baktığımızda insan her zaman din ile bağlantılar kurmuştur. En eski medeniyetlerde dahi dini

bulguların bulunması bize gösteriyor ki din, insanın hayatını kapsayan evrensel bir olgudur. Tam da bu hususta kitap bize olaylar ve durumlar karşısında nasıl bir tutum içerisinde olmamız gerektiği üzerinde çeşitli değerlendirmeler yaparak yeni bakış açıları kazandırarak çeşitli perspektifler sunmuştur.

Kitaba genel olarak baktığımızda bize verilen en çarpıcı mesaj, insanın kendine değer vermesi, kendi iç dünyasına yönelmesidir. Başkaları için değil yalnızca kendisi için bir dünya düzeni kurulmasını öngörmüştür. Zira insan doğarken de yalnızdı, ölürken de yalnız göçüyor. Yanında birini götürmesi hem dini hem bilimsel açıdan mümkün değildir. Dolayısıyla insan kendisi için yaşamalıdır. Önce kendisini sevip, kendini iyileştirip önce kendini aydınlatmalıdır ki kendi ışığı başkalarına lamba olsun. Kitap bu durumu bize şu cümlesiyle açık bir şekilde hissettirmiştir: “Sadece Yaradan’ın sözlerine kulak kesilip insanların sözlerine aldırmmamak, gerçek anlamda akıllılığın ve gönül huzurunun anahtarıdır” İbn Hazm’ın burada ifade ettiği husus aslında çok açıktır, insan yalnızca Yaraticısına ve onun sözlerine yönelmelidir. El alem ne der putunu yıkmalı, yerine onu yaratan Allah’a kulak vermelidir. Gerçekten de başkalarının tepki ve tavırları üzerine kendi yaşamını idame eden in-

san-ların maddi ve manevi anlamda iç huzuru yoktur. Çünkü onlar her durumda bu kaygı ile yaşayarak hayatı ıskalayabilmektedirler. Bu insanlar anın tadını bu kaygı ve baskılar yüzünden ne yazık ki çıkaramazlar. Ancak insanın ömrünün bir sınırı varken bu kaygılarla yaşamak bizce çok mantıklı bir durum değildir. Çünkü hayat ne başkaları için yaşanacak kadar uzun ne de kendimizi kısıtlayacak kadar geniş bir zaman dilimine sahip değildir. Mühim olan yaşamın ve aldığımız her bir nefesin kıymetini bilmek, yaşarken mutlu olup huzuru yakalayabilmektir zira sahidin gerisi teferruattan ibarettir.

Aslında erdemli insan olmanın yolu harika olmak değildir. Kaldı ki dört dörtlük mükemmel insan yoktur. Her insanın hataları ve kusurları olabilmektedir. Bizler hata yaparak hayatın inişli çıkışlı yokuşundan ilerliyoruz. Hatalar bizi doğrulara itiyor, bu doğru bir kanıdır. Ancak hataları olabildiğince en aza indirebilmek, erdemli ve ahlaki değerlere sahip

olan bir insan olmamız hususunda kitap bize nasıl bir yol izleyebileceğimiz noktasında ışık tutmaktadır.

Okuyucu kitabı bitirdiğinde kendini hayat süzgecinden geçirerek bugüne kadar yaşadığı tüm olayları ve doğduğu andan şu

ana geçen zamanlarını düşünmeye başlıyor. İyi bir insan olmak uğruna nelerden uzak durup nelerden vazgeçmesi gerektiği üzerine derin düşüncelere dala biliyor. Kitabı bitirdiğinizde şu kısacık ömrümüzde meğer ufak şeyleri ne çok gözümüzde büyüttümüz. Neler için kendimizi günlerce hatta belki haftalarca yıpratmışız. Oysa insan olmak insan olmaktı. Bu dünyada her şeyin aşırı zarar, denge ise esastır. İnsan hayatını bir denge üzerine inşa etmelidir. Bu dengedeki ölçüyü yakalayabilmek için doğruları ve yanlışları birbirinden ayırt ederek başlamalıdır. Birey önce kendi iç dünyasından başlayarak sonra sosyal hayatını düzene koymanın yolunu tutmalıdır. Böylece hem kendi hayatı düzene girecek hem de toplumsal hayatta var olma savaşını kazanmış olup erdemli insan olmayı başarmış bir birey olacaktır.

“Bir ömür erdemli ve ahlaki değerlere sahip örnek bir insan olabilmek temennisi ile...”

"Yaprak Dökümü"

her dönem tekerrür ediyor

Ebru Dilek (K. Ü. Kamu Yönetimi Yük. Lisans Öğr.)

"Yalnız şu vardı ki kaybolan hay-
siyet ve namus bir daha geriye
gelmeyecekti."

-Yaprak Dökümü

Türk edebiyatının önemli isim-
lerinden birisi olan Reşat Nuri
Güntekin, 25 Kasım 1889 tari-
hinde dünyaya gelmiştir. Edebi-
yata genç yaşlarda ilgi duymaya
başlayan Reşat Nuri Güntekin,
Galatasaray Lisesi'nin ardından
eğitimine İstanbul Darülfünunu
Edebiyat Fakültesinde devam et-
miştir. Eğitim hayatının ardından
Güntekin, çeşitli eğitim kurum-
larında edebiyat öğretmenliği
yapmış ve genç nesillere edebiyat
sevgilisini aşılamayı hedeflemiştir.
Güntekin, öğretmenlik haricinde
meslek hayatında Milli Eğitim
Müfettişliği ve Paris Kültür Ata-
şeliği görevlerinde bulunmuştur.
Meslek hayatını sürdürürken ro-
man, hikâye ve tiyatro gibi edebi
eserler yazmaya devam eden
Güntekin Türk edebiyatına önemli
katkıları sunan bir aydındır.

Reşat Nuri Güntekin, 7 Aralık
1956'da hayatını kaybetmiştir.
Yaşamı boyunca kaleme aldığı
eserleri Türk edebiyatının kla-
sikleri arasında önemli bir yere
sahiptir.

Yaprak Dökümü eseri Reşat Nuri
Güntekin tarafından 1930 yılında
yayımlanmıştır. Yaprak Dökümü
eserinde Güntekin, toplumsal de-
ğişimin, ahlaki değerlerin çökü-
şünün ve aile yapısı içerisindeki
ilişkiler üzerinde durmaktadır.
Eser, dönemin toplumsal yapısını
ve değerlerini sorgulayan bir ni-
telik taşımaktadır. Eserde orta sı-
nıfta yer alan bir ailenin değişen
toplumsal hayata adapte olma
sürecinde yaşadıkları anlatılmak-
tadır. Ailenin modernleşme süreci
içerisinde giderek kaybettikleri
ahlaki değerleri ve ekonomik çö-

küşü okuyucuya sunulmaktadır.

Yaprak Dökümü eserinde top-
lumsal değişim ve yitirilen ahlaki
değerler Ali Rıza Bey ve ailesi
üzerinden aktarılmaktadır. Ali
Rıza Bey, toplumsal değerlere
bağlı, içine kapalı ve dürüst bir
karakterdir. Eserde Ali Rıza
Bey'in eşi Hayriye Hanım ise
aile içerisindeki ilişkileri ve de-
ğerleri korumaya çalışan bir ev
hanımı olarak aktarılmaktadır.
Ali Rıza Bey'in Şevket, Fikret,
Leyla, Necla ve Ayşe isimlerinde
çocukları vardır.

Ali Rıza Bey, kendisi aracılığıyla
işe alınmasını sağladığı bir genç
kızın iş yerinde müdür ile birlik-
telik yaşadığını öğrenmiştir. Ali
Rıza Bey, işe alınmasını sağladığı
kızın böyle bir birliktelik yaşa-
yacağına namusu ile ölmesi ge-
rektiğini savunmaktadır. Ahlaki
değerlere önem veren Ali Rıza
Bey bu olay üzerine istifa etmiştir.
Ali Rıza Bey'in işten ayrılmasını
eşi Hayriye Hanım destekleme-
miştir. Oğlu Şevket ise babasının
namus için işten ayrılmasını doğru
bulmuştur. Şevket, iyi bir eğitime
sahip, terbiyeli ve ahlaki değerleri
yüksek bir karakterdir. Ali Rıza
Bey için Şevket ahlak açısından
çok iyi eğitilmiş ve ahlakından
şüphe edilemez bir karakterdir.
Ali Rıza Bey'e göre Şevket,
"dünyanın hiçbir kuvvetinin kırıp
kırilemeyeceği bir elmas par-
çası" dır.

Ali Rıza Bey'in işten ayrılmasının
ardından oğlu Şevket bir bankada
iş bulup çalışmaya başlamıştır.
Ailenin tüm yükü genç Şevket'in
omzuna yüklenmiştir. Eserde Ali
Rıza Bey, Şevket'in işe girmesiyle
beraber ailenin babasının ve rei-
sinin artık Şevket olduğunu be-
lirtmektedir. Ali Rıza Bey'e göre
aile reisliği hükümdarlık ile eş
değere sahiptir. Aile reisliğini

kaybeden ve maddi ihtiyaçları
karşılayamayan Ali Rıza Bey, eşi
Hayriye Hanım ve kızları Leyla
ile Necla tarafından saygısız dav-
ranışlar görmeye başlamıştır.

Şevket, iş arkadaşı olan Fer-
hunde ile birliktelik yaşamıştır.
Ferhunde evli bir kadındır. Fer-
hunde'nin eşi bu birlikteliği öğ-
renince kadını kovmuştur. Şevket,
ailesine bu birlikteliği anlatıp
Ferhunde ile evlenmek istediğini
belirtmiştir. Kadının evli olduğunu
öğrenen Ali Rıza Bey bu evliliğe
karşı çıkmıştır. Fakat oğlunun
birliktelik yaşadığı kadının zor
durumda kalacağını düşünmüş
ve evlenmelerine razı gelmiştir.
Bu evlilik ile Ali Rıza Bey ve ai-
lesi için yeni bir dönem başla-
mıştır. Ferhunde, kendisinde tü-
kenmez haklar gören, küstah, ha-
fifmeşrep ve şımarık bir karak-
terdir.

Şevket ile Ferhunde'nin evlen-
mesiyle aile ilişkileri ve değerleri
belirgin şekilde farklılaşmıştır.
Ali Rıza Bey ve büyük kızı Fikret
Ferhunde'nin davranışlarını be-
ğenmemektedirler. Bu yüzden
odalarından çıkmamaktadırlar.
Hayriye Hanım ve kızları Leyla
ile Necla Ferhunde'ye uyum sağ-
lamışlardır. Eğlence düşkünü olan
Ferhunde evde sık sık partiler
düzenlemektedir. Bu partilere
karşı çıkan Ali Rıza Bey'e ise
Hayriye Hanım, kızlarını öne sü-
rerek "bu yaptıklarımız sırf onlara
hayırlı bir kısmet bulmak için"
şeklinde çıkmıştır. Ali Rıza Bey,
toplumsal değerlere sahip, ahlak-
lıktan asla şüphe duymayacağını
belirttiği Şevket'ten de "sen başka
bir zamanın adamı olduğun için
bunların ne kadar tabii ve zaruri
şeyler olduğunu görmüyorsun"
cevabını almıştır. Ali Rıza Bey,
artık her şeyin değiştiğini özellikle
de oğlu Şevket'in eski Şevket

sına kendisini
oradan kurtar-
ması için mek-
tuplar göndermiş-
tir. Fakat aile ağa-
cından bir yaprak
daha düşmüştür.

Ali Rıza Bey, kızı
Leyla'nın kötü yola

düşüğünü ve bir avukatın metresi
olduğunu öğrenmiştir. Kızının
durumunu öğrenen Ali Rıza Bey'e
inme inmiştir. Leyla'yı evden
kovmuş ve aile ağacından bir
yaprak daha düşmüştür. Leyla'nın
evden gitmesinin ardından eşi
Hayriye Hanım sürekli yakarış-
larda bulunmakta ve tartışma çı-
karmaktadır. Artık tartışmalara,
sitelere ve kavgalara dayan-
mayan Ali Rıza Bey kızı Fikret'in
yanına gitmiştir. Fikret'in yanına
gittiğinde kızının ne kadar zor
durumda olduğunu görmüştür.
Kızını daha fazla zor durumda
bırakmak istemeyen Ali Rıza Bey
İstanbul'a döner fakat evine dön-
meden hastalığının ilerlemesi ne-
deniyle hastaneye yatırılır. Ba-
basının hastaneye yatırıldığını
öğrenen Leyla hastaneye gitmiştir.
Babasını hastaneden çıkartıp Tak-
sim'deki kendi lüks evine getir-
miştir. Ali Rıza Bey, Hayriye Ha-
nım ve kızları Leyla ile Ayşe bu
evde birlikte yaşamaya başla-
mışlardır.

Kızının yanında yaşamaya baş-
layan Ali Rıza Bey'in hastalığı
hafiflemiştir. Ayrıca toplumsal
değerlere ve ahlaki eksikliklere
karşı olan tüm davranışları red-
deden Ali Rıza Bey'de değişim-
lere ayak uydurmaya başlamıştır.
İç monologlar ve anlatıcı bakış
açısı kullanılarak kaleme alınan
Yaprak Dökümü eseri, toplumsal
değişimin ve yitip giden ahlaki
değerleri derinlemesine okuyucuya
aktarmaktadır.

olmadığını anlamıştır.

Partiler düzenli olarak devam
ederken evde artık maddi açıdan
sıkıntılı dönem başlamıştır. Ali
Rıza Bey, iş hayatına tekrar dön-
meyi düşünmüş fakat başarama-
mıştır. Maddi sıkıntılar berabe-
rinde tartışmaları, kavgaları ve
türlü saygısızlıkları da getirmiştir.
Evdeki bu sıkıntıları kaldıramayan
Fikret, Adapazarı'nda yaşayan
dul bir adamla evlenmiş ve git-
miştir. Böylelikle aile ağacının
ilk yaprağı düşmüştür. Ali Rıza
Bey kızlarını bu sıkıntılı süreçten
kurtarmak adına evlendirmek is-
temiş fakat namuslu ve dürüst eş
adayları bulamamıştır. Şevket ise
omuzundaki bu geçim sıkıntısına
farklı bir çözümle yaklaşmıştır.
Bankadan borç alan Şevket bor-
cunu ödeyememiş ve hapse atıl-
mıştır. Aile ağacının ikinci yap-
rağının düşmesi Şevket'in hapse
girmesiyle olmuştur. Şevket'in
hapse girmesinin ardından eşi
Ferhunde başka bir adama kaç-
mıştır.

Ferhunde'nin evden gitmesiyle
Ali Rıza Bey aile reisliğine geri
dönmüştür. İlk olarak evde yapılan
partilere son vermiştir. Leyla ve
Necla bu monoton hayattan kur-
tulumak istemişlerdir. Necla, zen-
ginlik içerisinde bir yaşam sü-
receği hayali ile Suriyeli bir adam
ile evlenmiş ve gitmiştir. Fakat
Necla'nın hayalindeki hayat ile
karşılaştığı hayat aynı olmamıştır.
Suriyeli adamın birkaç eşi daha
vardır. Bunu gören Necla, baba-

HÜSEYİN RAHMI'NİN KALEMİNDEN BİR "EFSUNCU BABA" HİKÂYESİ

Edgü Sagay

(A.Ü. Türk Dili ve Edebiyatı)

Hüseyin Rahmi Gürpınar 1924 yılında kaleme aldığı "Efsuncu Baba" hikâyesinde büyü, sihir, tılsım gibi hiçbir bilimsel gerçekliği olmayan ve tamamen uydurmaca söz ve davranışlarla insanları etkisi altına alan Ebulfazl Enveri Efendi'nin bu tür fal işlerine körkütük inandığının iki Ermeni genç tarafından fark edilmesini ve Enveri'nin bu batıl inancını kullanarak onu kandırdıkları türlü durumları anlatmıştır. Yazar bu eserinde okurlarına hayatın mânâsını anlamayan, hakikatin farkına varamayan cahil ve bağınaz insanların hiçbir oluru olmayan boş vaatlere aldanmasının kendilerini yalnızca komik duruma düşürmekten ibaret olduğunu anlatmayı amaçlamıştır. Ancak okuyan, düşünen ve bilimin yolundan gidenlerin hakikate ulaşabileceği; safsatalara inananların ise yalnızca komik ve acınası duruma düşeceği hikâyenin ana fikridir.

Hikâyenin baş karakteri olan Ebulfazl Enveri Efendi'nin kızı Mevlüde Nurullah Hasip adında bir delikanlıyı sever fakat Enveri bu evliliğin uğur getirmeyeceğine inandığı için kızını Nurullah Hasip'e vermek istemez. Kendilerine Lahur ve Mahur takma adı konan iki Ermeni genç Agop ve Kirkor paralarını iplik eğirerek kazanırlar. Bir gün yollarının fal olaylarına inanan Enveri ile kesişmesiyle sıradan hayatları aniden macera ve heyecan dolu bir şekilde geçmeye başlar. Enveri, Lahur ve Mahur adının ve-

rildiği bu iki gencin Tanrı tarafından kendisine gönderilmiş iki melek olduğuna inanmaktadır. Enveri, Lahur ve Mahur'a uzun yıllardır İstanbul'da gizemli bir yerde kendisinin bulması gerektiği tılsımla bahseder. Lahur ve Mahur Enveri'nin evinde kalarak hem rahat bir şekilde yaşayacaklar hem de Enveri'ye yardımcı olurlarsa emeklerinin karşılığı olan parayı alacaklardır. Bir zaman böyle geçer. İki Ermeni genç en başından beri Enveri'nin divane olduğunu; yaptığı her şeyi meczupluktan yaptığını düşünseler de bize de bir pay düşer, diye yanından ayrılmazlar. Enveri kütüphanesinde bulunduğu bir kitap ile tılsımnameyi bulmaya karar verir ve kendisine manevi bir güç olacağına inandığı için bu durumdan sadece Lahur ve Mahur'a bahseder. Lahur, Mahur ve Enveri tılsımnameyi bulmak niyetiyle yola çıkarlar. Çiğ yılan keserler, gözleri bağlı yolları aşarlar, dağ tepe giderler. Nihayet bir kuyuya varırlar. Enveri kuyunun dibinde farklı bir manzara olduğunu ve bunu tılsımlardan yola çıkarak öğrendiğini Ermeni gençlere anlatır. Kirkor yani Mahur kuyuya indirilmeye karar verilir. Derin kuyunun dibine tam adımını atacağı sırada birileri onu karşılar ve ses çıkarmaması için uyarır. Mahur'a Enveri'nin akrabaları olduklarını ve ondan kat kat daha fazla efsunlu olduklarını söylerler. Mahur bu kişiler kendisine ne dediyse yapar. Yukarıya

doğru seslenir. Seslenmelerinde etrafının çok güzel olduğunu, güvercinler, güzel melekler gördüğünü söyler. Nihayet kendisine verilen emir ile Enveri'ye tılsımnameyi buldum, der. Bu kutlu haberi duyan yukarıdaki Lahur ve Enveri emeklerinin, uğraşlarının neticeye varmasına dua ederler ve Mahur'u yukarıya çekerler.

Elinde tılsımname ile eve dönen Enveri yol yorgunluğu ile güzel bir uyku çeker. Mahur Lahur'a define aramak için indiği kuyuda aslında hiçbir şey görmediğini, oranın karanlık ve soğuk olduğunu söyler. Karşısına Enveri'nin akrabaları olduklarını iddia ettikleri bazı kişilerin ona verdikleri emirleri yerine getirmek için tüm o sözleri söylediğini anlatır. Lahur bu olanlara şaşırır ve Mahur'un neden yalan söylediğine anlam veremez. Mahur ise korktuğu için yalan söylemeye mecbur kaldığını ifade eder. Mahur kuyudayken kendisine bir mektup verildiğini ve evden çıkarken bu mektubu masaya koymaları gerektiğini söyler. Öyle de yaparlar. İki genç sabah gün doğmadan uyanırlar, mektubu masaya bırakırlar ve evden ayrılırlar. Bir daha tılsımlara inanan ihtiyarlarla karşılaşmamak umuduyla uzaklara giderler. Bu sırada Enveri buldukları tılsımı çöz-

mekle meşguldür. Enveri tılsımı çözer ve tılsımda kendisine kızını Nurullah Hasip ile evlendirmesi isteğinde bulunulmuştur. Çok geçmeden Lahur ve Mahur'un evden ayrıldığını fark eden Enveri masada bulunduğu mektubu okur. Mektupta Lahur ve Mahur kendisi için gökten indirilen iki melek olduklarını ve görevleri bittiği için tekrardan kendi yerlerine çekildiklerini yazmıştır. Enveri'ye ise kızı Mevlüde'yi Nurullah Hasip ile evlendirmesinin doğru olacağını, böylece huzura ereceklerini söylemiştir. Ebulfazl Enveri okudukları karşısında hayret etmiştir. Bu İlahi yönlendirmelere uymak konusunda karar vermiş ve kızı Mevlüde ile Nurullah Hasip'i evlendirmiştir.

İlim ve irfan seviyesi düşük olan memleketlerde hurafeler, batıl inançlar, fal işleri her durumda hüküm sahibi olur ve aklını kullanan kurnaz insanlar tarafından bu tür safsatalara inanan cahil gruplar her zaman kandırılmaya

mahkumdur. Yüzyıllar boyu sahip olduğu topraklarda kalmak isteyen, medeniyete ulaşmayı kendine hedef edinen her toplum bilimin ve aklın yolundan gitmelidir. Aksi halde kötü ve çıkarıcı insanlar bu safsataları kullanarak türlü dileklerini yaptırırlar. İlahi bir gücün ve varlığın olduğu şüphesiz doğrudur fakat adına büyü, sihir veyahut tılsım denen ve çeşitli adımların yapılması sonucunda zafere erişileceği söylenen bu hurafelerin İlahi güç ile alakası yoktur. Bu tür sözlere aldanan insanlar günün sonunda yalnızca belirli kişilerin çıkarlarını yerine getirirler ve kendilerini komik duruma düşürürler. Yazar Hüseyin Rahmi Gürpınar eserinde vermek istediği mesajını şu cümleleriyle yapar: "Her ferdi, hatta her cemaati hoşlandığı yem ile avlarlar. Keyfiyet böyle oltalara tutulmayacak kadar insanlığımızı terbiye edebilmektedir."

FRIENRICH NIETZSCHE'NİN AZİZ PAUL HİRİSTİYANLIĞINA TENKİTLERİNİ GÖRMEK İÇİN DECCAL'İ OKUYUN

Gülnida Ekmekci

(K. Ü. Halkla İlişkiler ve Tanıtım Öğr.)

“Sabit fikir, sahibini hapseder...”

F. Nietzsche, 15 Ekim 1844 tarihinde Almanya'nın Prusya Krallığına bağlı Röcken köyünde dünyaya gelmiştir. Nietzsche, güç istemi ve üstün insanlar gibi varoluşçu fikirlere sahip Alman filozoftur. Babası Karl Ludwig, Protestan Kilisesinin papazıydı. Nietzsche'nin çocukluğu babasının papaz olması nedeniyle muhafazakâr bir aile içerisinde geçmiştir. Babasının sağlık sorunlarının bulunması Nietzsche'nin çocukluk yıllarının üzüntülü geçmesine neden olmuştur. Babası Karl Ludwig, 1849 yılında hayatını kaybetmiştir. Nietzsche, babasının kaybının ardından 1850 yılında erkek kardeşinin kaybını yaşamıştır.

Nietzsche, genç yaşlarında Sifiliz (Frengi) hastalığını atlattır. Hastalık süreciyle beraber ailesinin yaşadığı sorunlar, babasını ve kardeşlerini kaybetmesi onun psikolojisini altüst etmiş ve hayatını daha zor hale getirmiştir. Yaşadığı psikolojik ve zihinsel çöküş 1889 yılında tamamen belirleşmiş ve zihinsel yetilerinin

kaybetmesine neden olmuştur. Yaşamının son yıllarını bakıma muhtaç bir şekilde geçiren Nietzsche, 25 Ağustos 1900 tarihinde hayatını kaybetmiştir.

Nietzsche'ye göre Tanrı ölmüştür ve insanlar dünya da tek başlarına kalmışlardır. Bu düşüncelerini Deccal (Anti-Christ) adlı eserinde okuyucuya aktarmaktadır. Bu nedenden dolayı geleneksel dinlerin dayandığı tanrı inancının geçerliliğini yitirdiğini sorgulamaktadır. Nietzsche, insanlar için yeni değerler getirmeye çalışmıştır. Ona göre insan, sürü olarak kendini feda ederek üstün insana ulaşacaktır.

Deccal (Anti-Christ) adlı eser Nietzsche'nin ölümünden sonra yayınlanmıştır. Bu eserinde Hristiyanlığa karşı sert eleştirileri bulunmaktadır. Hristiyanlığı nihilizme kaymanın temel nedeni olarak görmektedir. Ona göre Hristiyanlık, anlam ve değerini yitirmiş bir sistemdir. Bu eserinde Hristiyanlığa duyduğu nefreti ağır bir şekilde dile getirmektedir.

Deccal eserinde Nietzsche,

Hristiyanlığın kendi çıkarları uğruna Aziz Paul tarafından değiştirildiğini ifade etmektedir. Hristiyan inancındaki tüm bu yanlışlıkları çok ağır bir üslupla irdelemektedir. Ayrıca bu eserde diğer dinlere de atıflarda bulunmaktadır.

Nietzsche'ye göre değişime uğrayan Hristiyanlık zayıflığı, yaşamı reddetmeyi ve insanlığın gelişmesini engelleyen bir toplum yaratmıştır. İnsan türünün doğada güçlü olması onun korkulan bir varlık olarak görülmesine neden olacaktır. Aziz Paul, doğadaki insanların güçlerini kırmak istemektedir. Bu yüzden insanları daha evcil ve güdülebilen bir tür haline getirmek için Hristiyanlıkta değişimler meydana getirmiştir.

Nietzsche, Alman felsefesinin Hristiyanlık temelinde yükseldiğini belirtmektedir. Alman felsefesinin Hristiyanlık teme-

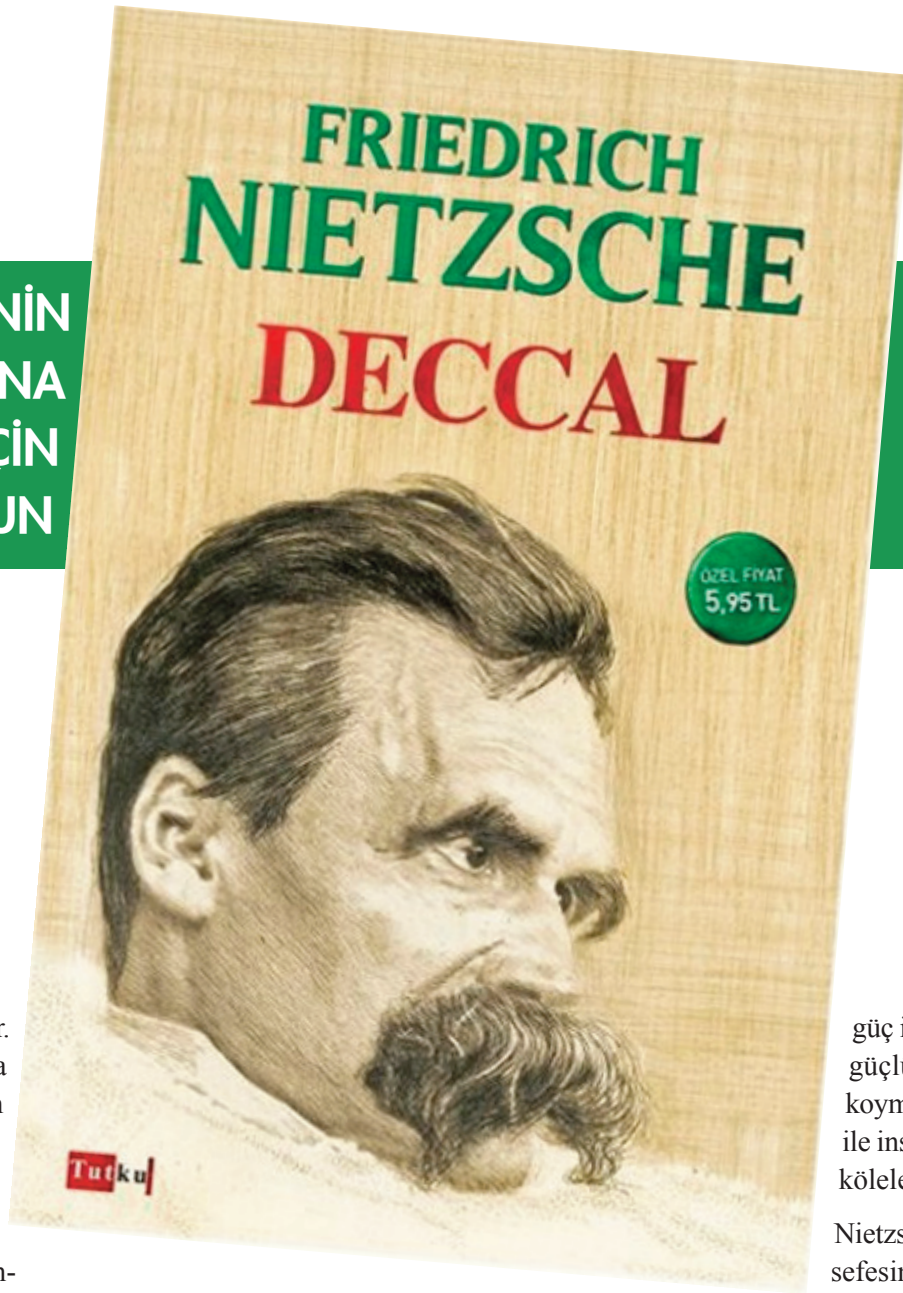
linden ayrılması gerektiğini ve Hristiyanlığın insanları köleleştirdiğini savunmaktadır. Bu yüzden çok sert bir şekilde eleştirmekte ve karşı duruş sergilemektedir. Kitap Hristiyanlığın içerisinde bulunan çelişkileri ele almaktadır ayrıca insanın güç arzusunu ve yükselme isteğini vurgulamaktadır.

Hristiyanlık ona göre yaratıcılığı ve felsefeyi sapıklık olarak görmektedir. İnsanların düşüncesini ve gelişmesini engelleme amacı gütmekte ve üstün insan oluşmasını engellemektedir. Bu engellemeleri günah kavramı adı altında yürütmektedir. İnsanların zayıf ve karşı gelemeyecek şekilde kalmalarını istemektedir. Nietzsche, bu durumun aksini iddia etmektedir. Ona göre merhamet büyük ölçüde gelişimin önünü kesmektedir. Hristiyanlık, insan ruhunun temel güdüsü olan

güç istenci, gelişme ve daha güçlü olma isteğine karşı koymaktadır. Bu karşı koyuş ile insanları zayıflatmakta ve köleleştirmektedir.

Nietzsche'ye göre Alman felsefesinden uzaklaşılması gerekmektedir. Alman felsefesinin karşıtı olarak insanların kendi değerlerini yaratması, geleneksel ahlaka ve dine bağlı olmadan yaşamlarını sürmesi gerekmektedir. Nietzsche'nin bu felsefesine uyum sağlayabilen ve yaşamını dolu dolu geçirmek isteyen insanlar için “Üstün-insan” fikrini ileri sürülmüştür. Nietzsche, Böyle Buyurdu Zerdüş adlı eserinde üst-insan kavramının üzerinde durmakta ve daha ayrıntılı bir şekilde ele almaktadır.

Nietzsche'nin Deccal adlı eseri başta Hristiyanlık olmak üzere tüm dini inanışları ağır bir biçimde ve sert bir üslup ile eleştirmektedir. Eserin ağır bir dili bulunmaktadır. Felsefi bir nitelik taşıyan bu eser okuyucuya Nietzsche'nin düşüncelerini derinlemesine incelemesini sağlamaktadır.

BİR BABANIN ÖMÜRLÜK HÜZÜN VE MATEMİ

Öykünün Makberi ya da Ba'de Harabu'l-Basra'da Bir Baba
"Ölümü unutmak kalbin paslanmasıdır." Montaigne

Şakir Arıkan
(Emekli Bürokrat)

Öykü ve deneme alanında haklı bir itibara sahip olan Hüseyin Su, eserlerinin tek yayıncısı olan Şule Yayınları'ndan çıkan *Hayat Ağır, Ölüm Hafif* adlı son kitabı ile okuyucusuna bir kez daha merhaba dedi. Kitapta, iki torununun annesi olan kızını kaybeden bir babanın, "acı, ama öyle böyle bir acı değil" diye ifade ettiği hislerinin ve iç okumalarının yer aldığı 24 öykü yer alıyor. Yazarın önceki 7 kitabında 44 adet öykü yayınladığı düşünülürse, bu eserin diğerlerine göre oldukça hacimli ve verimli olduğu söylenebilir.

Kitaptaki öykülerini ferdin ailesi ve çevresiyle olan ilişkileri üzerine bina eden yazarın kızını yitiren bir babanın ona olan bağlılığını, bitmeyen bir matem üzerinden kurduğunu görüyoruz. Kitapta anlatıcı "baba", kahramanı ise "cimcime"dir. Duygular o kadar sahicedir ki baba ile birlikte acının en kesif halini siz de yaşarsınız. Öyle bir noktaya gelirsiniz ki: "Bu cümleleri ancak yaşayan yazabilir" dersiniz. Acının bin bir rengine bezenmiş, kurşun yüklenmiş duygu dolu öyküleri okurken satırların arasında harap olmaktan kurtulamazsınız.

İlk kitabı olan *Tüneller*'in yayınlandığı 1983'ten bugüne gerek öykü kitaplarında gerekse deneme ve inceleme kitaplarında Hüseyin Su'yu başarılı kılan da

bu yaşanmışlıklar üzerine yapmış olduğu detaylı gözlemler, duygu ve analizlerin aktarımındaki gerçekçi ve yerinde ifadeleridir.

Hüseyin Su'nun son yıllarda çıkan *Kırık Sızısı*, *Ağılı Ağılı* gibi esere adını veren tamlamaları öykülere serpiştirme yaklaşımını "Hayat Ağır Ölüm Hafif"te de görüyoruz. 1999-2018 arasında öykü yayınlamayan yazarın 2019 sonrası arka arkaya yayınlanan öykülerinde değişen-dönüşen yönlerinden birinin de bu tarz olduğunu söyleyebiliriz.

Kitapta yer alan "Aynalar Yalan Söyler"de acılı babanın kızının fotoğrafları üzerinden hayata tutunuşunu, nefes alıp verişini hissedeceksiniz. *Perdeli Acılar* öyküsünde anlatıcı mahalledeki oyuncakçı ve bakkalın yer aldığı sokaktan geçisi sırasında anıları yoğun bir şekilde depreşirken, diğer taraftan hem mekândan hem de insanların arasından uzaklaşmasına şahit oluyoruz. İlginçtir bu öyküde, daha geçenlerde başlayan İnci Taneleri isimli televizyon dizisinde geçen *market* ve *bakkal* göndermesini de görüyoruz. Hüseyin Su nasıl mahalle bakkalına sahip çıkıyorsa aynı sahiplenmeyi Azem Yücedağ'da da görmek gerçekten ilginç.

Yazar *Ölümlü Döngü* isimli öyküsünde "cimcime"nin çocukluğu üzerinde duygularını gez-

dirmeye devam ederken Hüseyin Su öykülerinde sıkça karşımıza çıkan anlatıcının okuyucuya ders babından bilgece dokuşmaları bu kez hayat ve ölüm üzerine yoğunlaşıyor. İşte onlardan bir satır: *Ölümlü bir canlı olmanın kıymetini bildiğimizi çok da açık yüreklilikle dile getiremeyiz. Ama hayat boyu çizdiğimiz dairenin aynı nokta üzerinde başlayıp bittiğini son anda fark ettiğimizde zamanın çoktan geçtiğini düşünürüz.*

Acılı babanın "dıştan görünen" halleri *Burkalı Halka* ile biter, *Yıldızlı Gamze* ile başlayan "içten dinlenen" öykülerle başka bir boyut kazanır.

Anlatıcı babanın *Yıldızlı Gamze*, *Sesinde Sarmaşıklar*'da "cimcime" ile olan çocukluk hatıraları, dilleşmeleri, oynaşmaları *Kercine Hep Kercine*'de yeniden "yoğun bir hüznün sağanağına" dönüşürken sonrasında ise ailesinden yaralı birinin kendi yarasıyla dertleşmesi, kandan daha acı bir renk olan *Kankırmızı* bir renge bürünüşü hastane koridorlarında geçen *Keşifler*'le çıkıyor karşımıza.

Kitabın bu bölümünde yer alan öykülerde yaşanan acıların derinliği ve ağırlığının yanında, kaderin karşısında insanoğlunun

çaresizliğini de içimiz burkularak, hatta gözyaşlarımız sel olarak bu kez *Acının Grameri*'ni öğrenerek okuyoruz; *acı, ama öyle böyle bir acı değil.*

Bir şeyin olumsuz anlamda dibi derler ya, hayatımızda çoğunlukla sıra dışı genç ölümlerde *acının dibini* yaşadığımız son ayrılıştaki duygularını Hüseyin Su *Ben ve Biz*'de "cimcime"nin telli duvaklı gelinlikle evden çıkma sahnesini öyle derinleştiriyor ki kitabın "**öykünün makberi**" olma tacını da burada giyiyor. "Cimcime" zemzemlerden geçip, amberler süründükten sonra beyaz güller gibi ebedi yurduna (Dar'ul-bekaya veya dar'us-selama) yolcu edilir. Böyle bir acıya katlanmak için sığınacak tek merci ise Allah'tır: *Bugün burada olup biten ne varsa O'ndandır.*

Kitabın son öykülerinde ise an-

latıcının kabir ziyaretleri ve hatıra fotoğraflarında sırlanan acılarıyla eleğin altında kalan insanlardan uzaklaşmasını okuyoruz.

Anlatıcı/baba, artık ayakta zor durmaktadır ama teselli etmesi, sahiplenmesi gereken "cimcime"nin yadigarı iki güzel çocuk vardır. İlk zamanlar torunları ile yüz yüze gelemez ama zamanla çok iyi yoldaş olurlar. "Cimcime"nin gittiği, dolaştığı yerlere birlikte giderler, genç anneyi farklı şekillerde yad ederler.

Yazımızı Hüseyin Su ile ilgili "*Yazar: Haza Yazar*" diyen Fahri Tuna'nın şu satırları ile bitirelim: *Türk edebiyatının Cemile'sidir o. Yani armağanı. Güzelliği. Anası Cemile, kızı Cemile. O bize Çalab'ımızdan bir cemile ama onun Cemile'si acının renkidir; maalesef. Hayat bu. Kader.*"